

KALAPUTXI

Mutrikuko herri-aldizkaria
2024ko iraila - 252 zkia.

Marifer Azkue Egurbide

Herriminez Manhattanen

ALTZAU BURUA • OPORRAK BAKEAN

HANGO ETA HEMENGO PINUA • IMANOL OIARTZABAL IRAKASLEAREKIN

ETXE BAT, BI ARIMA

Udal Euskaltegiak
Publikoak, irekiak, guztiontzat

EUSKARAZ

*Da el primer paso,
aprende euskara.*

UDAL EUSKALTEGIAK
Cursos de euskara. Euskara ikastaroak.

Matrikula
epea zabalik
Plazo de
matriculación
abierto
2024-2025

MATRIKULA ZABALIK

IKASTAROAK

Aurrez aurrekoak: 2, 3 edo 4 egun astean, mailaren arabera
Autoikaskuntza Internet bidez.
Euskaraz ulertu eta euskaraz bizitzeko ikastaroak.
Mailak: A1, A2, B1, B2, C1, C2.
Azterketa prestatzeko ikastaroak: HABEren titulu ofizialak,
Administrazioa, Osakidetza.

MATRIKULALDIA irailaren 26ra arte
16 urtetik gorakoentzat
Jubilatu, langabetu, ikasle eta gurasoek MATRIKULA ERDIA
Ikastaro amaieran BEKAK denentzat (Baldintzak betez gero)
Informa zaitez Udal Euskaltegian

MATRIKULA ORDUTEGIA
ELGOIBAR: 09:00 - 13:00 / 15:30 - 19:30
DEBA: 09:30 - 13:00 / 16:00 - 19:30
MUTRIKU: 09:00 - 13:00 / 16:30 - 19:30

DEBABE UDAL EUSKALTEGIA
ELGOIBAR: Aita Agirre 3, 3.a (eraikin berria) - 943 742 731
DEBA: Ifar kalea, 12 - 943 192 236
MUTRIKU: LUARDO ETXEA, Sabanika aldapa, 4 - 943 603 094

Igualatorioarekin eta
Osakidetzarekin
lan egiten dugu

Audioprotesista
egunero zentroan
Audiometriak doan

OPTIKA VITORIA

O P T I K A • A U D I F O N O A K

ERRBERA 16 • 48700 ONDARROA • 946134138 • mvitoria@cnoo.es

Telefonoak

Osasuna

COVID-19 KORONABIRUSA

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdiak.....	943 46 11 11
Anbulatorioa.....	943 60 43 00
DYA zentrala.....	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Alzheimer elkarteak	943 29 71 18

Botikak

Lasuen-Elezgarai	943 19 50 26 / 626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Amaia Zalduegi	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Arantzazu Izpizua (Eibar)	943 20 19 12

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48 / 679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Kontsortzioa	943 00 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizoko Izarra Ikastola	943 89 91 52
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 89 92 24
Kardala Akuakultura Institutua	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

ANSOLA taxia	638 67 23 83
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa Autobusak	900 12 14 00
Bizkaibus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87
----------------	--------------

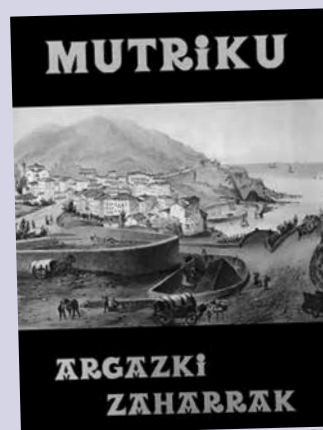
ARGAZKI ZAHARRAK LIBURU BERRI BATEAN MUTRIKUAR GUZTIENTZAT

Kalaputxiren artxiboa handitzen ari da, eta mutrikuarrek eskainitako argazki zaharrak ere bat bestearen atzetik batzen ari gara urteen poderioz. Dagoeneko 800 argazki zaharretik gora batuta, Kalaputxiren nahia da Argazki Zaharren Liburu berri bat argitaratzea eta mutrikuar guztiei eskaintzea herriar asko eta askoren borondatez batutako altxor hori.

Liburuaren oinarria azken bi hamarkadetan batutakoak izango badira ere, etxean daukagun argazki zaharren bat herriar guztiek ikusi eta eduki dezaten nahi dutenek aukera berria izango dute: urrian eta azaroan jasoko diren argazkiak ere liburu berrian sartzen saiatuko gara.

Argazkiak eskaneatuta eta aldizkaria@kalaputxi.eus helbidera bidal daitezke, edo, nahiago bada, Erdikokalen dagoen [Ansorregi oinetakoak](#) zapata dendan utzi, behar bezala eskaneatu eta dendan bertan bueltan jasotzeko.

Aurreko bi liburuetako argazkiak www.kalaputxi.eus web orrian ikus daitezke, argazki zaharren atalean.

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkarteak
Barrenkale 12, behea
20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta aldizkaria@kalaputxi.eus

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea **Mutrikuko Udala**

Kolaboratzaileak

Josu Larrañaga, Inhar Mutiozabal,
Jose Angel Lizardi

Tirada 2.200 ale

Lege Gordailua **SS-787/01**

ISSN **1579-4792**

Inprimategia **EUSKALINPRI**

Banaketa **Kalaputxi**

Kalaputxi Herri-Aldizkarixak
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:

Mutrikuko Udala

astelehenetik ostiralera							
DB03	LEKEITIO - DONOSTIA						
Lekeitio	6:15	9:50	12:50	17:50	20:00		
Ondarroa	6:40	10:15	13:15	18:15	20:25		
Mutriku	6:45	10:20	13:20	18:20	20:30		
Donostia	* 7:55	11:30	14:30	19:30	---	* Unibertsitatetik	
DB03	DONOSTIA - LEKEITIO						
Donostia	8:00	11:00	* 14:30	18:00	20:30	* Unibertsitatetik	
Mutriku	8:50	11:50	15:25	18:50	21:20		
Lekeitio	9:35	12:35	16:10	19:35	22:05		
DB04	ONDARROA - MALLABIA						
Mutriku	7:15	orduro	20:15	21:25	22:15	22:45	
Mendaro	7:50	orduro	20:50	22:05	22:25	22:55	
Eibar	8:15	orduro	21:15	22:30	22:45	23:15	
Mallabia	8:30	orduro	21:30	22:45	---	---	
OSTIRAL GAUEAN Mutrikutik: 23:25; 01:15.							
DB04	MALLABIA - ONDARROA						
Mallabia	6:00	6:45	orduro	20:45	21:25	* 22:05	
Eibar	6:05	7:05	orduro	21:05	22:10	22:15	
Mendaro	6:35	7:35	orduro	21:35	22:20	22:30	
Mutriku	6:55	7:55	orduro	21:55	22:30	22:40	
OSTIRAL GAUEAN Mutrikura heldu: 00:25. (Eibarren -25 min.)							
DB05	MUTRIKU - ZUMAIA						
Mutriku	6:25	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	
Deba	6:40	9:45	11:40	13:40	16:40	18:40	
Zumaia	7:10	10:10	12:10	14:10	17:10	19:10	
DB05	ZUMAIA - MUTRIKU						
Zumaia	8:10	10:10	12:10	15:10	17:10		
Deba ^{35 min. zain}	8:40	10:40	12:40	15:40	17:40		
Mutriku	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25		
DB06	ONDARROA - SORALUZE						
Mutriku	8:45	10:45	12:45	14:45	17:45	19:45	21:45
Mendaro	9:15	11:15	13:15	15:15	18:15	20:15	22:15
Soraluze	9:40	11:40	13:40	15:40	18:40	20:40	22:40
DB06	SORALUZE - ONDARROA						
Soraluze	7:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40	20:40
Elgoibar	7:45	9:45	11:45	13:45	16:45	18:45	20:45
Mendaro	8:00	10:00	12:00	14:00	17:00	19:00	21:00
Mutriku	8:20	10:20	12:20	14:20	17:20	19:20	21:20

larunbat, igande eta jai-egunak							
DB03	LEKEITIO - DONOSTIA						
Lekeitio	8:00	12:30	17:00	19:00			
Ondarroa	8:25	12:55	17:25	19:25			
Mutriku	8:30	13:00	17:30	19:30			
Donostia	9:40	14:10	18:40	20:10			
DB03	DONOSTIA - LEKEITIO						
Donostia	10:30	14:30	17:00	ig 20:30	ig 21:00	ig igande/jai-egunak larunbatak	
Mutriku	11:20	15:20	17:50	21:20	21:50		
Lekeitio	12:05	16:05	18:35	22:05	22:35		
DB04	ONDARROA - MALLABIA						
Mutriku	la 7:15	8:15	orduro	20:15	21:25	la 22:15	
Mendaro	7:45	8:45	orduro	20:45	22:05	22:25	
Eibar	8:10	9:10	orduro	21:10	22:30	22:45	
Mallabia	8:25	9:25	orduro	21:25	22:45	---	
LARUNBAT GAUEAN Mutrikutik: 23:25, 23:55, 01:55, 03:55, 05:55.							
DB04	MALLABIA - ONDARROA						
Mallabia	la 6:50	7:45	orduro	19:45	20:45	21:45	22:00
Eibar	7:00	8:00	orduro	20:00	21:00	22:00	22:15
Mendaro	7:35	8:35	orduro	20:35	21:35	22:35	22:40
Mutriku	7:55	8:55	orduro	20:55	21:55	22:55	23:00
LARUNBAT GAUEAN Mutrikura heldu: 01:10; 03:10; 05:10; 06:10. (Eibarren -25 min.)							
DB05	MUTRIKU - ZUMAIA						
Mutriku	la 8:25	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25
Deba	8:40	10:40	12:40	14:40	16:40	18:40	20:40
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	21:10
DB05	ZUMAIA - MUTRIKU						
Zumaia	la 9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10	ig 22:10
Deba	35 min. zain	9:40	11:40	13:40	15:40	17:40	19:40
Mutriku	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25	23:25
DB06	ONDARROA - SORALUZE						
Mutriku	9:45	11:45	13:45	17:45	19:45	21:45	
Mendaro	10:20	12:20	14:20	18:20	20:20	22:20	
Soraluze	10:40	12:40	14:40	18:40	20:40	22:40	
DB06	SORALUZE - ONDARROA						
Soraluze	la 8:40	10:40	12:40	16:40	18:40	20:40	
Elgoibar	8:45	10:45	12:45	16:45	18:45	20:45	
Mendaro	9:00	11:00	13:00	17:00	19:00	21:00	
Mutriku	9:20	11:20	13:20	17:20	19:20	21:20	

	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero		Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero
BILBOTIK		7:00	20:00	DonostiaTIK	5:50	7:50	20:50
Eibar	6:14	7:14	21:14	Errekalde	5:59	7:59	20:59
Elgoibar	6:24	7:24	21:24	Orio	6:14	8:14	21:14
Mendaro	6:33	7:33	21:33	Zarautz	6:20	8:20	21:20
DEBA	6:44	7:44	21:44	Zumaia	6:29	8:29	21:29
Zumaia	7:00	8:00	22:00	DEBA	6:43	8:43	21:43
Zarautz	7:08	8:08	22:08	Mendaro	6:52	8:52	21:52
Orio	7:15	8:15	22:15	Elgoibar	7:01	9:01	22:01
Errekalde	7:29	8:29	22:29	Eibar	7:11	9:11	22:11
Donostia	7:38	8:38	22:38	Bilbo	8:20	10:20	23:20

ONDARROA - BILBO			BILBO - ONDARROA		
astelehenetik ostiralera			astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena		lehena	azkena
A3916 Ermuatik	5:40	19:40	A3916 Ermuatik	7:10	22:10
Mutrikutik irten: 6:25, 7:25, 15:25			Mutrikuraino: 14:10, 18:10, 20:10		
A3915 Durangotik	6:10	20:10	A3915 Durangotik	7:40	21:40
Ondarroatik Bilbora zuzenean: 6:30; 7:30					
jai egunak			jai egunak		
A3916 Ermuatik	6:40	20:40	A3916 Ermuatik	8:10	22:10
A3915 Durangotik	7:10	20:10	A3915 Durangotik	8:40	21:40

EZ EGIN KLIK, EGIN KLAK!

Erraza da komunikabideetan kausa bat defendatzen agertzea. Erraza da irudi bat sare sozialetan partekatzea; gure hondar alea jarri dugula sentitzea. Palestinari buruzko albisteak irakurtzen ditugu nonahi eta horrek haserrea eta amorrua sentiarazten dizkigu; beraz, klik bakar bat egin eta gure elkartasuna adierazten dugula uste dugu. Ba al du benetako baliorik horrek? Zer aldatzen da, guk, gure etxeetako erosotasunetik, argazki bat partekatzen dugunean? Geure buruarekin bakean sentitzea agian?

Palestinako egoera egunero gure begien aurrean gertatzen den tragedietako bat da. Irudi bakoitza, istorio bakoitza, erailak diren bizitzen isla besterik ez dira; etxeak suntsitu eta deskribatu ezinezko sufrimendua sortzen duen gatazka baten isla.

Ezin gara azalean geratu. Gure ekintza ezin da eremu digitalera mugatu, partekatze eta komentatzeko ekintza pasiboan soilik. Benetakoa den elkartasunak gehiago eskatzen digu. Egoerari buruz sakon hausnartzea eskatzen du, gatazkaren sustraietara eta konplexutasunera murgiltzea. Ahots bat dugun heinean hortaz baliatu beharko ginateke presioa egiteko.

Enpatia sentitzea lehen urratsa da, noski, baina ez luke azkena izan behar. Ekintzak erreal eta ukigarri bihurtu behar ditugu. Bidegabeke-rien aurka gure ahotsak erabiltzen jarraitu behar dugu.

Benetako aldaketak sakrifizioa, dedikazioa eta justiziaren kausarekiko etengabeko konpromisoa eskatzen ditu; gure erosotasunak ez luke ekintzarako oztopo izan behar. Ez genduke onartu beharko irudi bat partekatze hutsak gure kontzientzia lokartzea. Haratagojoan behar dugu; izan ere, arazoak hor jarraitzen duen bitartean, gure pasibotasunak sufrimendua betikitzen baitu.

Ioana Eremieva Eremieva

ESKUTITZA

Dagokion orori,

Udalak lan eskaintza publikoak kudeatzeko duen gardentasun ezak eta hautaketen arbitrariedadeak kezkatzen nau. Mutrikuar zein herritar gisa, onartezina iruditzen zait eskeiniko diren plazei behar bezalako publizitaterik ez emateak.

Prozesu honen gardentasun eza ez da bakarrik kontratazio publikoak gidatu behar dituzten berdintasun eta merezimendu printzipioen aurkakoa, baizik eta herritarren artean udalarekiko mesfidantza eta harridura sortzen du. Plaza hauen ezkutuko argitaratzeak (Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian, dagokion tokian bakarrik), hautagai kualifikatuena zein herritar oro honetera aurkezteko aukera izatea eragozten du, horrela opakotasuna eta hautaketen arbitrariedade emanik.

Gainera salatu nahi dut, azkenaldian ikusi dugun bezala, aldi-baterako kontratazioak pertsona jakin batzuen mesedetan egiten direla, ustezko hautapen-prozesu garden zein bidezkorik jarraitu gabe. Iruditzen zait, praktika honek ez duela soilik berdintasun printzipioekin hausten, baizik eta herritarren artean lehia, norgehiagoka eta diskriminazioa sortzen duela.

Udalak berehala zuzendu dezan eta zabalduko diren plaza horiek behar bezala iragarriko direla bermatzeko neurriak har ditzan eskatzen dut, interesa eta beharra duen edonork horietara jotzeko oinarritzko informazioa erraztuz. Modu honetara bakarrik ziurta dezakegu kontratazioak justu eta garden egiten direla, guztion zerbitzura egongo den udal baten zein beraren eraginkortasun eta gardentasunaren alde.

Espero dut azkenaldian buruan bueltaka daramaten bidegabekeri hau kontuan hartzea, gertatutako egoerari beharrezko irtenbide bat eman eta ez berriro gertatzea.

Adeitasunez,

Juan Mari Sanchez

ESKUTITZA

Oraingo Mutrikuarrontzat ezinbesteko erabakia izango zen 7.000 m²ko eremu hau zona berde akzesiblea izan dadin udalaren oniritzia hartuko balu, badakigu ez dela merkea baina ikastolako jolastokia eta Egañako frontoia ezaltzea, merkatu plazaren berritzea edo komen-duko egituraren burututako obrak ere ez dira merkeak.

Jakin badakigu Mutriku eremu urbanoetan legeak dioen zona berde portzentaia betetzeko azken aukera dela futbol zelaia dagoen lekutik hortik kentzen ez bada parkea bihurtzeko (gaur egun indarrean dauden Arau subsidiarioak hori diote).

Hori gutxi balitz klima aldaketa bortitzak dakarren egoera extremoak oraindik ere garrantzitsuago egiten du eremu hori erosi eta 130 urte pasatako arbola handiak dituen Parke fresko eta laua izango den eremu zabal bat edukitzeko aukera ezin dugu galtzen utzi, gaur egungo mutrikuarrak eta dudarik gabe etorkizuneko mutrikuarrak eskertuko duten erabakia izango da.

Eliza atzeko, Komenduko eta herriko beste eremu guztietako Parke bihurtzeko aukerak galdu ditugu eta tamaina horretako eremu laua parke bihurtzeko azken aukera dugu eta Mutriku Natur Taldeak parke bihurtzeko lanean segituko du. Horretarako iaz eremu hori urbanizatzeko udalak Hasierako Onarpena eman zionean alegazio potente bat egin genion (oraindik erantzun gabea itxura denez alegazioa galdu egin delako).

Oraingoan, iaz Debako zubia berregin zen moduagatik saria eman zigun elkarte atxikitu da MNTk egiten duen aldarrikapenarekin. Patrimonia eta Natura defendatzen duen elkarte internazionalaren estatuko atalaren atxikipena hain zuzen, eta estatuetako atalaren erabakiekin bat egiten duen Europa Nostra elkartearena ere bai.

<https://www.hispanianostra.org/hispania-nostrea-reivindica-la-conservacion-de-las-villas-isarria-e-itsasmendi-de-mutriku/>

Hau iaz emandako sariaren egitarauaren berri ematen duen berria: <https://www.noticiasdegipuzkoa.eus/gipuzkoa/bertan/2023/10/29/mutriku-deba-festejan-premio-europa-nostrea-7443224.html>

Rafa Pérez Beristain

ALDI BERRI BAT

Abuztuaren 14an hasiera berri bat eman zitzaion Mutriku Merkatu Plazari. 1956 urtean ireki zenetik moldaketa handiena egin zaio aurten (lehenago, 1986 urtean eta 2013 urteetan egin zitzaizkion egokitzapen lan batzuk), 1.100.000 euroko inbertsioa eginda eta Espainiako Gobernuak kudeatutako Europako *Next Generation* Dirulaguntza baliatuta (890.000 euro). Merkatu plaza berritzearekin batera, gaineko plaza, Beheko Plaza, guztiz berritu da azalera osoa inpermeabilizatuta.

Merkatu Plazari ikusgarritasuna ematea, saltzaile zein erosleentzako espazioari duintasuna ematea, merkataritza-prozesuak garai berrietara egokitzea eta herritarrei aterpean espazio berria eskaintzea izan dira bilatu diren helburuak. Etorkizun hurbilean herritarrok ohiturak aldatu eta helburu horiek betetzen ditugun ikusiko da. Hala bedi.

Obra honen lanketa aurreko urteetatik etorri bada ere, 2024 urtean burutu den obra hau eta lortutako dirulaguntzaren kudeaketa posible izateko ezinbestekoa izan da honakoen lana, dedikazioa eta kariñoa: Udal ordezkaritzan, proiektuaren arima eta bultzatzaile nagusi, Ainhize Azpiazu Alkateordea eta Aitor Itza Garapen saileko zinegotzia; Udal-letzeko lan administratibo ezinbestekoan, Marta Amonariz Turismo eta Garapen teknikariak eta Ioseba Garrastazu Idazkariak zuzendutako lan-taldea. Obraren aldetik, Obraren zuzendaritza eraman duten Nuria Arrizabalaga arkitektoa eta Xabier Garalde arkitekto teknikoa, eta Unebide enpresa kontratistaren arduradun Imanol Arrizabalaga.

Hurrengo 25-30 urteetan mutrikuarrok merkatu-plaza berrituaz gozatzeko aukera izango dugu. 2024 urtean egindako obra honek herritarrei merkataritza-gune berritu baterako aukera emango ahal dio!

Joseba Palenzuela Arrieta - Alkatea

ALTZAU BURUA

“Oraindik lan asko eta bide luzea dugu aurretik”

Oporretan begirada pantailatik altzatu-eta udara gozatzeko erabakia hartu zuten “Altzau Burua” taldekoek; ahal den neurrian pantailak eta ordulari adimentsuak alde batera utziz. Eta, halaber, ikasturteari hasiera gai honen inguruko lanketa eginez eman diote; ikastetxeekin eta erakundeekin lan ildo bera jorratuz. Oraingoan gazteenekin hasi dugu elkarrizketa: Alize Armaolea, Garoa Padin eta Noa Pintadorekin, eta nola ez, beraien udarako esperientzia kontatu digute.

Alize, Garoa eta Noa, zer moduz udara?

Alize: Familiarekin herritik kanpo pasatu ditut oporrak. Nik neuk ez daukat mugikorrik eta gurasoek ere oso gutxi erabili dute. Batetik bestera joan behar ginenean bereziki Google Maps aplikazioa erabiltzen zuten; ordea, oso gutxitan. Ez dugu telebistarik eta mugikorrik faltan hartu. Hori bai, herrira bueltatu eta egin duen eguraldia dela-eta telebista apur bat ikusi dut.

Garoa: Gu ere oso antzera, ez dugu pantailaren beharrik sumatu. Eta bidaian geuk ere aplikazio bera erabili dugu.

Noa: Hondartzan pasatu dut ia denbora guztia. Eta gauetan ondoko herri txikiak bisitatzea joaten ginen. Nik neuk ere ez daukat mugikorrik, ondorioz ez dut faltan hartu.

Ordulari adimentsurik baduzue?

A: Nik bai, baina gutxitan erabiltzen dut. Gehienbat gurasoekin komunikatzeko kalera irteten naizenean. Eta ordularian ez daukat jolasik edota beste aplikaziorik, bakarrik deiak egiteko erabiltzen dut.

N: Nik ordua begiratzeko erabiltzen dut eta noizbehinka gurasoek deitzen didatenean erantzuteko.

Nola komunikatu zarete lagunekin oporretan zineten bitartean?

A: Kanpoan egon naizen bitartean ez dut herriko berririk izan, hau da, ez naiz lagunekin egon. Hori bai, amak noizean behin esaten zidan lagun bostehun bat mezu nituela, ordea, guztiak borratu eta bueltatzen nintzenean beraiekin egongo nintzela argi nuen. Horrela lasai egon naiz.

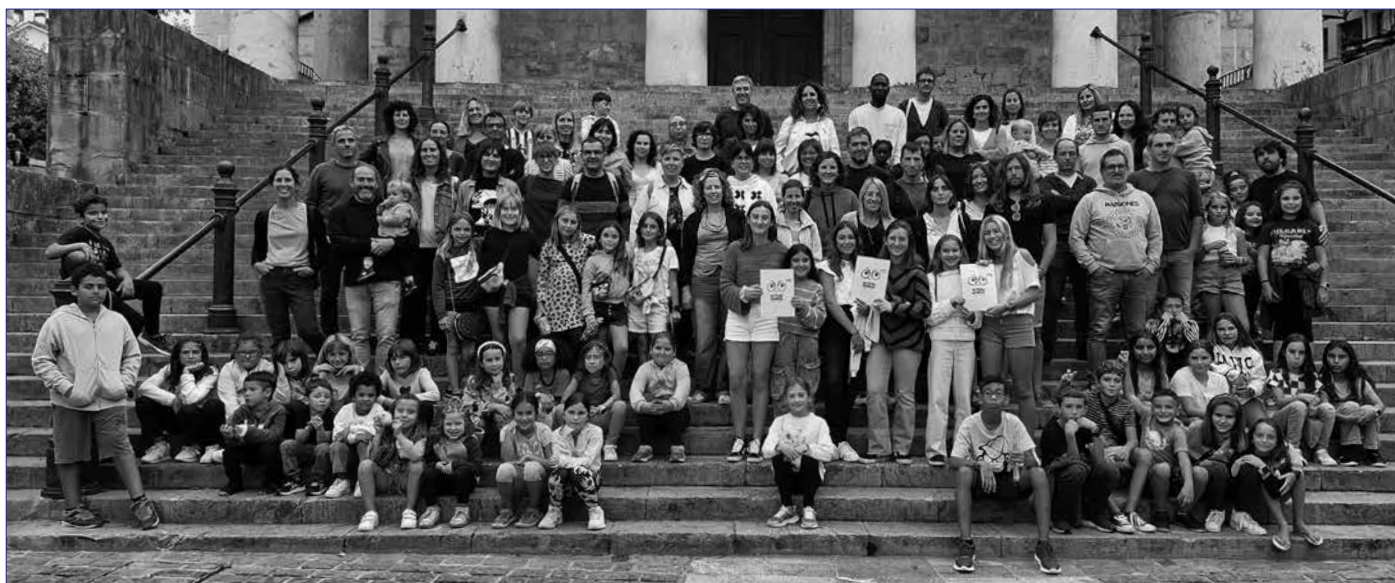
G: Whatsapp talde horietan, gainera, gurasoak daude. Gu adin txikiak gara, eta beraiek gestionatzen dute. Bide batez gu zaintzeko modua ere bada.

N: Gehienetan kalerako plana egiteko erabiltzen dugu.

Zuen inguruan zerbait aldatu dela nabaritu duzue “Altzau Burua” sortu zenetik?

A: Nire etxean gutxi, bestela ere oso gutxi erabiltzen baikenuen. Baina kalean, lagunartean, oraindik ere asko dira mugikorrekin irten eta pantailari begira jarraitzen dutenak. Pantailak, gainera, erakarri egiten dute, eta talde txikiak osatzen dira horien inguruan.

Zer iruditzen zaizue ikastetxean neurriak hartzea honen inguruan?

f ALAZNE OPTIKA

Jose Mª Altzibar etorbidea 1
Tel. 943 60 31 54 - alazne.optika@gmail.com

ASTIGARRAGA ANAIAK, S.L.U

ERAIKETAK

Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938

e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 beheka - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

Gailu digitalen erabilera egokia bultzatu behar da, adinari arreta berezia jarrita

A: lazko tutoreak argi utzi zigun ezin genituela erabili eta ikastetxera ekarri gero itzalita eta motxilan gordeta eduki behar genituela.

G: Institutuan badakigu ezin direla erabili, baina jendeak erabili egiten ditu.

N: Lanerako erabili behar baditugu, ordenagailuak jartzen dizkigute. Elkarbanatu behar baditugu, gainera, hobe, gure artean hitz egin eta erabakiak hartzeko.

Zer esango zeniekete zuen adinekoei?

A: Ez daukagula mugikorraren beharrik, beste gauza asko daudela jolaserako. Kalera irten eta mugikorrari begira egoteak ez daukala zentzurik. Horrez gain, argazkiak atera eta Sticker-ak egiten ibiltzen dira baimenik gabe.

N: Ez daukala logikarik kalean ondokoarekin hitz egiteko pantailen bitartez egitea, ondokoa bi metrora daukazunean. Baina batzuek horrela egiten dute.

G: Mugikorrean ibiltzeko gelditzen dira kalean. Nire ustez hori ez da normala.

Gazteek udarako beraien esperientzia kontatu digute, baina, lanketa ez da hemen gelditzen. Ikasturtea hasi da, eta «Altzau Burua» taldekoek lanean jarraitzeko asmoa erakutsi dute, oraindik bide luzea baitago egiteko. Beraiekin ere egon nahi izan dugu

«Altzau Burua» taldeko kideok nolako balorazioa egin duzue. Udan zerbait aldatu da?

Ezin dugu «Altzau Burua» taldeak izan duen eraginaren gainean hitz egin; goiz da horretarako. Gure seme-alabei dagokienez, mugikorrari ez zutenek mugikorrari gabe jarraitzen dute eta ez dute haren beharrik erakutsi. Elkarrekin geratzeko ere ez dute arazorik izan.

Beste guraso edo lagunen artean zabaldu da kanpainaren helburua?

Uste dugu herritarren artean, batez ere gurasoen artean, poliki-poliki taldea ezagutzera ematen ari dela. Oraindik lan asko eta bide luzea dugu aurretik, baina pausoz pauso bagoaz aurrera. Gaia orain pil-pilean dago eta jendeak gero eta interes eta kezka handiagoa adierazten ari dela esango genuke, Haur Hezkuntza dauden haurren gurasoengandik hasita Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzara arte.

Ekintzarik burutu al duzue?

Udan inongo ekintzarik egiteko asmorik ez genuen. Atsedena hartu dugu. Zaila da udan ekintzak burutzeko jendea bildu ahal izatea

oporrak eta irteerak direla medio. Irailetik aurrera genituen askotariko ekintzak aurreikusita: Eskoletan guraso bilerak aprobetxatu taldearen informazioa zabaltzeko, Institutuarekin harremanak sendotu gailu digitalen gaineko protokolo bat ezartzeko asmoz, formakuntza saioak guraso, ikasle eta irakasleentzat...

Teknologiaren erabilera zuzena bultzatu nahi duzuen guraso taldea zarete. Gipuzkoako sarearen parte zarete jada? Taldea beste nortzuek osatzen duzue?

Bai. «Altza Burua Gipuzkoa» hainbat herritan sortutako 35 taldek osatzen dugu. «Altza Burua Bizkaia», «Altza Burua Araba» eta «MGN-Nafarroa» ere sortu dira. Irailean ospatuko den V topaketan gutxienez talde bakoitzeko ordezkari bat egongo da.

Eta, orain ikasturtearen hasierari begira zeintzuk dira zuen helburuak eta aurreikusten dituzuen ekintzak?

Helburuak, zaharrak berri, ez baitute indarririk galtzen: gailu digitalen erabilera egokia bultzatzea adinari arreta berezia jarrita. Haurrei smartphone propioa emateko momentua ahalik eta gehiena atzeratzea, adituek gaztetxoek 16 urte izan arte ez ematea gomen datzen dutela kontuan izanda. Batetik, Miren Ros adituarekin LH4. eta LH5. mailetan «Interneten erabilera arduratsua» saioa burutuko da. Bestetik, DBHko lehen mailan harremanak landuko dituzte, ziurren urriko hilean. Eta, bestalde, Telmo Lazkano eta Maitane Ormazabalaren eskutik, ZEOS programa (Zentzuzko Erabilera eta Osasuna Saretzen) izango dugu. Herrira zuzendutako saioa da, batez ere HH, LH, DBH-ko guraso eta irakasleentzat. Hori ere urriko hilabetearen egitea aurreikusten dugu. Guztira lau saio. Eta, haur eta nerabeei zuzenduta, gela barruan tailerrak edo formakuntzak egingo dira ZEOS programaren baitan horiek ere: LH6, Batxilergoko lehen eta bigarren mailatan urritik aurrera.

ALTZAU BURUA aaltzauburuamutriku@gmail.com

LEA-ARTIBAI

Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960

Mug: 659 879 268

RAFA URANGA BITAN PODIUMEAN

Bi lasterketa izan ditu gidari mutrikuarrak uztailen: Iraupen lasterketeka eta abiadura lasterketa.

Hiru orduko iraupen proba Tarragonako Calafat zirkuituan jokatu zen uztailaren 13an eta bertan 36 taldek hartu zuten parte. Rafak eta bere taldekide Iñigo Jubindo bilbotarrak 11. postuan bukatzea lortu zuten, eta beren mailan bigarren postua lortuta bueltatu ziren Euskal Herrira. Momentu honetan eta txapelketa bukatzeko lasterketa bakarra gelditzen denean, bigarren postuan jarraitzen dute. Hurrengo lasterketa berriro ere Calafaten jokatu da eta lau orduko proba izango da.

Bestalde, abiadura proba Lleidako Alcarras zirkuituan jokatu zen. Bertan Espainiako txapelketa jokatu zen eta mutrikurrak 11. postua lortu zuen 42 gidarik osatutako lasterketan. Euskal Herriko Txapelketan bigarren postua eta Ipar Eremuko bigarrena ere lortuta itzuli zen mutrikuarra Euskal Herrira. Bi lasterketaren faltan lehen postuan jarraitzen du, Jordi Espuña kataluniar gidariarekin berdinduta eta ondoren Unai Arregi hernaniarra sailkatuta dagoela. Hurrengo lasterketak urriaren 13an Calafat zirkuituan eta azaroaren 16an Nafarroako zirkuituan izango dira.

«KATETXE» ERAIKINA ERAITSIA

2022ko urte bukaera aldera hartu zuen erabakia Gipuzkoako Foru Aldundiak, bere egoera zela-eta, etxea eraistekoa. Irailaren 9an bete zen erabaki hori, ordu gutxitan egindako lanez.

1856an Gipuzkoako Foru Aldundiaren menpeko garaiko polizia —mikeleteei— lan berri bat ezarri zioten: probintziatik kanpo zetozen gaien gaineko zergak biltzea eta baita euren kalitatea zaintzea ere. Horrela, Gipuzkoa eta Bizkaiaren kostako mugan ezarri zuten eraikin bat mikeleteen egon-leku.

Eraikina zahartu zenean, leku berean berria eraikitzea erabaki zuen Aldundiak. Horrela, eraitsi berria izan den eraikina 1930ean inauguratu zuten; beraz, 94 urte iraun du zutik. «Katetxe» deitu izan zaio errepidean kate bat jartzen zutelako bidetik kontrolik gabe pasatzea eragozteko.

Mutrikuren eta Gipuzkoaren historiaren zatitxo bat galdu dugu atzera bueltarik ez zuen eraisketa honekin. Mugak gure geografiatik ezabatzen ari garen garaiotan, jakin bezate gure herriko gazteek egun batean, duela bi mende, Mutrikun Gipuzkoako muga zegoela Bizkaitik zetozenen ate.

MARTXAN DA ALTZIBAR KALEKO IGOGAILUA

Nahi baino luzeagoa izan den obra bukatu ostean, Jose Maria Altzibar kalea eta Musika eskola lotuko dituen igogailua martxan da. Hori eginda, Gaztañeta kalearen goiko alderaino helduko den igogailua egiteko urratsak ematen ari da Udala. Obrak urtea amaitu aurretik hastera espero da.

ALZHEIMERRAREN BIZIKIDE IZAN

Irailaren 21ean izan zen mundu mailako Alzheimer eguna. Data hori aitzakiatzat hartuta, AFAGI elkarteak ahal den informazio zehatzena eskaini nahi dio herriari eta batez ere egoera honetan daudenei, gaixo zein etxeko eta ingurukoei, kalitatezko bizimodua izatea posible delako.

Mutrikuri dagokionez, urriaren 3an hitzaldia «Alzheimerraren bizikide izan» burutuko da eta aipatu solasaldia Anaiarte Elkartearen izango da arratsaldeko 18:30etan. Hizlariak, Iñaki Olalde (AFAGIren lehendakaria) eta Felix Peña izango dira.

Interesa duen edonorentzat aukera ederra.

KALAPUTXI
Mutrikuko Herri-aldizkaria

www.kalaputxi.eus

aldizkaria@kalaputxi.eus

635 74 83 93

MUNDUKO TXAPELDUN

Abuztuko azken astean jokatu zen Iruñeako Labrit pilotalekuan Munduko 22 urte azpiko txapelketa, eta bertan izan ziren Eñaut Urreisti (20) eta Oaia Otaño (15) mutrikuarrak, oraingoan Danok Bat elkarteak ordezkatzen baino, espainiar selekzioa ordezkatzen.

Eñautek, pilotari mexikarrar bati eta bi frantsesi irabazi ondoren, Agirre pilotari zumaiarrari irabazita lortu zuen 22 urte azpiko Munduko Txapelkun izatea. Iaz Mexikon binaka lortutako txapelarekin batuta, Mundu mailako bigarren txapela du dagoeneko.

Oaiak, Elaia Gojenola bikotearekin, zilarrezko domina lortu zuen markinarren aurka finala jokatu. Oaiak iaz Mexikon Danok Bat taldeko Eneritz Lizardik eta Maite Ortizek lortutako zilarra parekatu zuen, hamabost urterekin.

Eñaut eta Oaia, etorkizuna zuena da! Ekarri txapel gehiago!

EGAÑA PILOTALEKUKO OBRAK HASITA

Egaña Pilotalekua estaltzeko obrak hasi dira abuztuan eta lau hilabetez luzatuko dira gauzak ondo badoaz. Udalak egindako kontratazio prozesuan aurkeztu ziren enpresen artean Ikastolako teilatua eta Merkatu Plaza berritu dituen Unibide SL enpresa gailendu zen Inforlur ingenieritzak egindako proiektua 900.000 eurotan gauzatzeko.

Pilotalekua kokatutako eremuan Industrias Egaña enpresan erabilitako gai kimikoen arrastoak daudenez, lehendabizi horko lurra garbitu behar da lege onargarriak diren zenbakiak lortu arte. Ondoren, zimenduak eta egitura ezartzen hasiko dira.

Pilotan jolasteko pilotaleku estalia lortzeaz gain, obra honen bitartez herritarrek bizitza soziala toki estalian egiteko aukera emango duen eremua ere lortu nahi da.

Aurrerantzean, hortaz, frontoiko erabilerarako aukera berriak izango dira, baita aforo handiko kultur ekitaldi eszenikoak egiteko zein herri-ekitaldiak egiteko ere.

90+2, FUTBOLAZ SAREAN

Sare sozialetan aurkitu dezakegun proiektu berria da **"Noventa más dos"**. Eneko Erraiz Amado eta Sean Ituarte Lekube mutrikuarrek abian jarri duten proiektua hain zuzen ere. Txikitatik lotura estua izan dute elkarrekiko: lagunak eta futbolzaleak. Gaur egun, kirolarekiko eta komunikazioarekiko zaletasuna elkarbanatzen dute, baita musika, kultura, historia edo zinemarekiko interesa ere. Hori horrela, elkarrekin proiektu honi hasiera ematea erabaki dute: *"Athletic eta Erreala futbol taldeen egunerokotasuna jarraitzeko asmoz proiektu hau sortzea erabaki genuen; ikus-entzunezko edukia duen euskal futbolaren inguruan, erdaraz zein euskaraz"*. Izena eta estetika neutroa eta erakargarria nahi zuten proiektua aurkezteko, baina, noski, futbolarekin lotura zuena: beraz, 90+2 izena aukeratu dute *"Futbol partidek 90 minutu irauten dute eta gu biok partida horren inguruan arituko garenez, hortik 90 minutuak eta 2 gu geu"* dio Enekok. Mutrikuarren helburua bi taldeen inguruko bideo interesgarriak sortu eta Athletic zein Errealeko zaleak batzea da: *"ez dugu gai zehatz bat landuko, baina gure edukia beti izango da gure bi taldeei buruzkoa. Astero bi bideo sortzeko helburua daukagu hainbat azpigai jorratuz, batetik taldeen egunerokotasunari buruzkoa eta bestetik gai libreak"*. Ikus-entzuleei entretenitzeko eta informatzeko modu erakargarria eskainiko dute, *"helburua jendeak gure edukiarekin disfrutatzea da, eta guk geuk ere ondo pasatzea nahi dugu, beti ere gehiago ikasiz"*. Bada, interesa duen orok hainbat sare sozialetan aurkituko ditu Eneko eta Sean: Twitter, Instagram, Tik-tok edota Youtuben, [@noventamasdos](https://www.youtube.com/@NoventaMasDos) izenez.

www.youtube.com/@NoventaMasDos

IBARPLAS

leihoaren erreferentzia

OPORRAK BAKEAN

Tindufeko kanpamentutik Mutrikura

Herri sahararren historia luzea eta konplexua da. Mendebaldeko Sahara, Saharako Arabiar Errepublika Demokratikoa izenez ere ezaguna, Espainiaren kolonia izan zen 1975era arte. Urte horretan, Espainiak lurraldea utzi zuen eta Marokok eta Mauritaniak okupatu zuten. Fronte Polisarioak, herri sahararren ordezkari gisa, askatasunaren aldeko borroka armatuari ekin zion, eta 1976an Saharako Arabiar Errepublika Demokratikoa aldarrikatu zuen. Nazio Batuen Erakundeak (NBE) herri sahararren auto-determinazio eskubidea onartu zuen.

Hala ere, gatazka ez da konpondu, eta sahararrak errefuxiatuen kanpamentuetan bizi dira Aljerian, Marokok Mendebaldeko Sahara okupatzen jarraitzen duen bitartean.

Esti Azkuerekin eta Aritz Arruabarrenarekin jarri dugu hitzordua, etxean jaso duten umea ekartzeko nola eta nondik moldatu den jakin, eta antolakuntza horrek zein helburu duen ezagutzeko.

Historian zeharreko datu esanguratsu batzuk

1961 Deskolonizaziorako Komite Berezia sortu zuen NBEk.

1945 Munduan 80 ziren herrialde kolonizatuak.

1975 Oraindik Franco bizi zela «Martxa berdea» antolatu zuten marokoarrek Sahara okupatzeko.

1976 Maroko eta Mauritania jabetu ziren Saharako lurraldeaz.

1979 Soilik Marokoren esku daude lurralde okupatuak.

2023 17 herrialde kolonizatu gelditzen dira munduan —Mendebaldeko Sahara horien artean—.

Gaur NBEk oraindik Espainia kontsideratzen du potentzia administratzaile bezala Mendebaldeko Sahararako.

Gaur Lurraldearen %80 Marokoren esku dago; beste %20 —Eremu Askea, 35.000 biztanlerekin— sahararren esku.

Sahararrak kapital administratiboa Aljeriako hego mendebaldean dute kokatua 1976tik, eta ipar mendebalde aldera errefuxiatuen kanpalekuak: Iturri batzuen arabera, 2018an, 175.000 biztanle. 30 urtetik gora bizi dira bertan.

Bost kanpamentutan banatuta daude, bakoitzean esparru ezberdinetan sailkatuta. Hauek dira kanpamentuak eta bakoitzeko biztanle kopurua: Esmara (biztanleen %30), El Aaiún (%30), Ausbrd (%20), Dajla (%10) eta Bojador (%10).

Espainiak gaurkoz ez du errekonozitzen Saharako Arabiar Errepublika Demokratikoa.

Zein da etxean izan duzun umea?

Leila Nafe Mohamed Salem. Aita eta aitonaaren izenak hartzen ditu abizentzat hamar urte azaroan beteko dituen gure neskatxak, Leilak. Bigarren urtea izan da gure artean egin duena. Iaz, bidaiatameteak tarteko, Malen jaietan iritsi zen Mutrikura, eta zaila izan zen egokitzen herriko jaietan ailegatu zelako —gehiegizko kolpea ohitzen joateko—. Aurten ekainaren 30ean heldu da, eta «Txantxangorri»koen lagun taldearekin parte hartzea izan du, eta, jakina, laster egin ditu lagunak eta hizkuntzara moldatu —bi egun hitzik egin gabe egon zen, eta hirugarrenean euskaraz hasi zen kolpean—. Abuztuaren 29an itzuli zen berriro gurasoengana, *Tinduf*era.

Tindufeko El Aaiún-en —bost wilayaetako bat— kanpamentu barnean dagoen Güelta herrixkatik etorri da. Aita eta amarekin bizi da —aitak, zorionez, ez baita ohikoa, lana baitu bertan—.

Izan al du Mutrikun berarekin etorritako lagunik?

Ez, bera izan da bakarra gure herrian. Inguruko herrietan izan dira, eta familiakoak ere baditu Gasteizen. Bere izeko iaz oso lagungarri izan zen guretzat, egokitzen zailagoa izan zuelako. Aurtengoa, non eta nola aurkituko zen jakitun, urte bat nagusiago izanik, eta Txantxangorri taldearekin parte hartu izanari esker, berebiziko aukera izan da bere adinekoekin harremanak izateko. Egonaldia oso atsegina izan da beretzat, eta, zer esanik ez, baita guretzat ere.

Nolako antolakuntza dago ume horiek gure artera iristeko?

Autonomia Erkidego ezberdinetako hainbat elkarte eta udal dira «Oporrak bakean» programa aurrera eramateko prestatzen direnak. Ministroen Kontseiluan onartzen dira instrukzioak aldi baterako erresidentzia baimenduko dien programa aurrera eramateko haurrentzat, zein saharar jatorriko monitoreentzat. Horrela, sare bat antola-tzen da bertako zein hemengo boluntarioekin haur horien bidaia eta egonlekuak prestatzeko. Ez dira soilik familietara etortzen, izan ere, harremanean hartzeko gero eta familia gutxiago prestatzen direnez, haur gehienak udalekutan kokatzen baitituzte. Pandemia aurretik 300 ume etortzen ziren Hego Euskal Herrira; gaur egun 200 inguru dira hona iristen direnak; iaz oraindik are eta gutxiago izan ziren. Gutxienez lehengo kopuruetara iristea da helburua.

Udazkenean antolatzen dira bidaiak Tindufeko kanpamentuetara, hemengo familiak hangoekin harreman zuzenean jartzeko, baita udal ordezkariak ezagutu ditzaten bertako giroa eta antolakuntza. Mutrikuko herrian ez dago elkarterik, baina Ondarroan urtetan martxan ari da sahararren aldeko *Yaalah* izeneko elkarte. Gure Leilari ere Ondarroan egin genion harrera bertako familietara zetozen beste zazpi haurrekin batera. Gure lehen kontaktuak elkarte horrekin izan ziren.

Nola daude antolatuta Tindufeko kanpamentu horiek?

Basamortuan daude kokatuta kanpamentuak klima gogor baten eraginpean: udan gau eta egun bero handia eta neguko gauetan hotz handia. Milioi eta erdi pasako biztanleak hemen «hiri» deituko geniekeen bost esparru handitan banatzen dira eta hiri horretako herrixketan. Gehiengo haundi bat umeak dira, asko eta asko, eta emakumeak ere asko dira, eta eurek dute ardura handiena antolakuntzan. Gizonezko gehienak Frente Polisarioarekin ari dira Mendebaldeko Saharan duten lurraldea defendatzen, etengabeko gerran. Beste batzuek kanpamentuetatik kanpo aurkitzen duten lanean jarduten dute.

Kanpo laguntza beharrezkoa dute, baina, munduan zehar hainbeste gerra tarteko, laguntza hori gero eta murriztagoa da; horregatik, gizonezko asko kanpamentuetatik kanpo lana aurkitu beharrean aurkitzen dira.

Hezkuntza arloan Polisarioak ahalegin handiak egin izan ditu

betidanik biztanleek alfabetatze maila lor zezaten, eta gaitasuna zutenak Aljeriara edo Kubara bidali goi mailako ikasketak egin zitzaten, baina hezkuntza programa horiek gero eta ahulagoak dira herrigabeko biztanle horientzat, gero eta ahaztuago edo alboratuago baitago Mendebaldeko Saharako herria.

Zein helburu nagusi du «Oporrak Bakean» programak?

«Oporrak bakean» programaren bidez 12 urte arteko zenbait umek aukera dute desertuko uda gogorretik —ia 50°C— ihes egiteko pare bat hilabetetan. Orain arte lau urterako direnak, hirura murriztekotan dira, haur gehiagok eduki dezaten aukera beste herrialdeetara joateko. Nahiz eta Mediterraneoa ez duten hain urruti, ez daukate kanpamentuetatik irteteko aukerarik.

Hona etortzearen beste helburu nagusi bat da osasun egoera aztertzea. Oftalmologia da garrantzia duen gai horietako bat —basamortuan begiek kalte handiak pairatzen baitituzte—, baita odontologia beharrak eta familia medikuen azterketa orokorra. Horiekin batera, elikadura hobetzea ere garrantzitsua da —bertan ez dute ezagutzen jaki freskorik— eta horren bidez gorputza indartzea, negu gogorrari hobeto heltzeko.

Hemengo ohiturek kalterik egiten al die? Eta nola moldatzen zarete hizkuntzarekin?

Gauza berri askorekin aurkitzen dira hemen, han ez dituztenak izango, baina niretzat nabariena diruaren erabilera izan da. Eurek dirua beste modu batean darabilte, eta diruari duen balioa ematea zaila egiten zaie. Hemen, gainera, euroa oso arrotza zaie.

Hizkuntza kontuan aholku bat eman ziguten: hizkuntza bakarra erabiltzeko. Eta, jakina, Mutrikun euskara.

Datorren urtean, zer? Eta mutrikuarrentzako mezurik?

Datorren urtean ere Leila gurekin izango den asmoarekin gaude, ziur gaudelako oraindik eta gehiago gozatuko duela 2025ean.

Eta herritarrei... bada, animatzen den edo jakin nahi duen edonori prest gaudela azaltzeko nondik eta nora jokatu haurren bat etxean hartzeko prest baldin badaude. «Oporrak Bakean» webgunean ere aurkitu dezaketela informazio nahiko, eta zerbait azpimarratu: umeek premia handia dutela, eta animatzeko. Familia mota guztiek har dezakete parte harreman horietan.

Marifer Azkue Egurbide

HERRIMINEZ MANHATTANen

2021eko abenduko Kalaputxi aldizkarian jarritako argazki zaharreko izen baten zuzenketa jaso genuenean poztu egin ginen nondik zetorren ikusita: New York-etik. Munduko herrialde ezberdinetara bidaltzen ditugu Kalaputxi aldizkariak, sarearen hoztasunaren orde paperaren goxotasuna sentitu nahiago dutenentzat, baina herritarren aldetik zuzenketa jasotzea zaila izaten bazaigu, are zailagoa, jakina, e-posta bidez hain urrutitik.

Horregatik, aurtengo udaran Mutrikun ikustean, Karenka berari egindako elkarrizketarekin osatzea erabaki dugu: Mariferrekin.

Kaixo, Marifer, zenbat urte daramazu bizitzen Mutrikutik kanpo?

1956ko irailaren 18an jaio nintzen, eta 1981ean ezkondu nintzenean herritik joan. Ordutik bizi naiz New Yorken. 43 urte.

Hala ere, mutrikuar euskara mantentzen duzu arazorik gabe...

la beste mutrikuar guztiak bezala, euskaraz jaio ginen eta gure eguneroko mintzaira zen euskara. Eskolara joan nintzenean, San Miguelera, orduan topo egin nuen gaztelaniarekin, eta lehenengo kontaktu haiek ondo gogoratzen ez baditut ere, ez zait ahaztuko gorrotatu izan nuela hizkuntza berri hura, zenbait hitzekin trabatu egiten nintzelako, eta ingurukoek barre egiten zidatelako asmatu ezinik ibiltzen nintzen hitz haiek zirela eta.

Ez dut izan aukera handirik euskaraz egiteko, baina ahaleginak egin ditut mantentzeko. Gaur egun errazagoa zait bideokonferentzia bidez edonoiz egoten naizelako familiarekin edo lagunekin, eta Kalaputxi guztiak irakurri eta altxor moduan ditut gordeta.

Nola bizi izan zenuen umezaroa, zeintzuk dira zure oroitzapenak?

Barrenkalean jaio nintzen Poteroneko etxean, eta inguru hartan izandako bizipenak ahaztu ezinak dira, nortzuekin—eta aipatzen ditu bere adineko zenbait neska-mutilen izenak—, eta zein jolas izaten ziren gustukoenak, baita jolas bakoitzaren ohiko kokaguneak ere: Frontoia, Beheko plaza, eraldatu gabe zegoen Parrokia, Zubixan zegoen hiltetgia... —pausoz-pauso aipatzen ditu txerri-hilketari buruzko prozesua, odolusten zuteneko garrasietatik eta zintzilik uzten zuten artekoa—.

Orokorrean hitz bat erabiliko nuke nire umezaroa adierazteko: zoriontasuna. Orduko bizitza ezabaezina gelditu da

nire garunetan. Behin eta berriz agertzen dira nire ametsetan Barrenkaleko eta inguruko zenbait pasadizo.

Nerabazaroko bizipenak?

Txikitakoak kamera fotografikoak eginak bezala gelditu badira ere, lausoagoak eta orokorragoak dira nerabazarokoak. Urteen arabera joan ziren aldatzen gure ohiturak. Lagun koadrila egiteko adina, Jauja eta Dakar taberna ondoko jolasak, lehenengo urratsak mutikoren batek zer esangoren zain... Batxilergoa estudiantzen hasi nintzen, baina lehen urtea egin ondoren utzi nituen estudioak eta lanean hasi «guraize fabrikari». Bizitzako beste etapa bat hasi zen orduan, astean zehar lana egin eta larunbat arratsalde eta igandeetan jai. Igande arratsaldeak ziren normalean dantzatzera joaten ginen orduko «salafiestas» deitzen genien lokaletara: Mutrikuko *Kai* lehenengo eta, ondoren, «Katetxe» aurrean zegoen *Venezia* eta baita Debako *Egurtza* ere, gure adineko gehienok bezala. Nagusitan jada, osaba Leokadio tarteko ezagutu nuen gero senarra izango zen mutila, Mutrikun jaioa, baina bi urte zituela gurasoekin joan zena bizitzera New York-era, eta... bizitzak aurrera egin zuen.

Ezkondu, eta Ameriketara saltoa?

Bai. Hala izan zen. 1981eko abuztuan ezkondu nintzen, ezkonbidaia Mallorcara eta bueltakoan Madrilera kontsulatu eskatu nuen bisa, Estatu Batuetara sartzeko baimena. Pare bat hilabeteen eskuan nuen bisa, eta, hala, New Yorkera bidaiatu genuen urriaren bian. Senarraren gurasoekin hasi ginen bizitzen New York-eko bost barruti edo distrituetako batean: Manhattanen; lasterrera beste pisu bat aurkitu genuen distritu berean.

Umetan Esther eta Kontxitarekin Galbaixon

Manhattan

Amarekin Brooklyn-go distrituan

MUTRIKUKO TANATORIOA

Albia
EHORZKETA ZERBITZUAK

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

APALLU
ITURGINTZA

Tel.: 600 316 381 - 943 02 98 61
San Agustin,3 - Mutriku

apallu@apallu.es www.apallu.es

Marifer aurtengo Galbaixo bezperako danborradan, Mari Paz, Nerea, Karmele eta Maria Rita Barrenkaleko lagunekin.

Milioi eta erdi biztanletik gora ditu Manhattan-ek. Irla bat Hudson ibaiaren bokalean, dena etxe-orratz eta zementuz betea, eta Central Park berdegunea bertan kokatuta (4000 m. x 800 m.). Pentsa nolako jauzia izan zen Mutrikutik harakoa. Kosta egiten zitzaidan arnasa hartzea ere.

Hizkuntza izan zen, nahiz eta espero izan, hurrengo oztupoa. Eskolara joan nintzen ikastera, eta han egin nituen lehenengo kale-erlazioak: munduko leku ezberdinetako jendearekin topo egin nuen bertan. Ikasi ahala, kalea zen hurrengo aukera praktikatzeko, eta esango nuke laster egin nintzela ingelesera.

Familia ere sortu zenuen. Euskara al zen etxeko hizkuntza?

Lehen senarrarekin ez nuen izan familiarik. Bigarrena txiletarra da, eta berarekin izan dut bi alaba eta mutila tartean. Orain bilobak ere baditut, alaba nagusiarenak bi, eta semearenak hiru. Gazteena oraindik libre bizi da. Guztiak alboko estatuan bizi dira, New Jersey-n.

Etxeko hizkuntza gaztelania izan da. Ez nuke jakingo zergatia esaten, agian hiru hizkuntza haurrentzat gehiegi iruditzen zitzaizkidalako une hartan, baina, tamalez, ez da izan euskararik. Alaba zaharrenak askotan galdetu izan dit zergatia, baina erantzunik gabe gelditzen naiz; neuk hain maitatua dudana hizkuntza ez asmatu izana transmititzen.

Alabak askotan jartzen dizkie bilobei *you-tubetik* jasotako euskal kantak, eta oraintxe erosi dizkiet euskal arropa Zarautzen, urtean behin ospatzen duten «jatorriko egunean» janzteko.

Joan zinez geroztik, noiz etorri zinen lehen aldiz Mutrikura?

Lehenago esan behar umeak bidaltzen nituela Mutrikura amonarenean oporraldia pasatzera. Eurek bakarrik egin zuten lehen bidaia 1995 urtean, hamar, zortzi eta sei urte zituztela—hegazkin konpainiak azafata bereziak jartzen dituztela probestuz— Bilboko aireporturaino, eta han familiakoak hartu. Mundu berri bat ezagutu zuten. Euren motxila txikian, harriak, sugandilak, mamakuluak, lapak... dena zen berria eurentzat, dena altxorra. Horrela hiru urtetan etorri ziren, baina bueltako baten, nire lagun Virginitak karameluen poltsa haundi bat oparitu zien bakoitzari, eta, jakina, bidaian ireki, eta, hainbeste

azukre janda, ezin geldirik egon abioian; azafatek ezin karrerarik egin umeein. 1997an neu etorri nintzen euren bila, beraz, hara joan nintzenetik hamasei urtera zapaldu nuen berriz Mutriku.

Baina gehiagotan ere etorri zara?

Ondo kontatuak ditut egindako bidaiak, laugarrena da oraingoa: 2003, 2016 eta aurtengoa azkena. Hamabost egun pasatzera etorri izan naiz aurrekoetan, familia, lana... —eskola batekoa administrazioan lehenengo eta okulista baten laguntzaile ondoren—, ez da erraza aukerak aurkitzea, baina oraingoan, jubilatuta nagoenez, eta gainera bakarrik bizi naizenez, Madalenetarako etorri eta Galbaixuak pasatuta joango naiz.

Eta nola aurkitzen duzu herria?

Zaila egiten zait sentimenduak adieraztea. Askotan galdetzen diot neure buruari ea zergatik alde egin behar izan nuen hemendik. Benetan, herriminez bizi naiz. Familia da han nire sostengua. Ondo bizi naiz, baina ez dakizue zer den jende arteko hostasunetik, nik hala sentitzen dut bederen, aldentzean Mutrikuko epeltasuna sentitzea. Gero eta politagoa ikusten dut Mutriku. Hasieran dena egiten zait txiki, nire ametsetan kriston kale eta plazak zirenak, nimitño egiten zaizkit; hala ere, bigarren egunerako dena da normala. Zimur batzuk aurpegietan, ile urdinuak, sabel lodituak..., apur bat kostatzen zait jendea ezagutzea, baina, pentsatzen dut, neu ere berdintsu ikusiko nautela. Lagunak, lankideak, nola ez, familia, eta, tamalez, hutsune batzuk ere hor sumatzen ditut. Dena den, gaztetuta sentitzen naiz hemen eta min denak egiten dute alde uxaturik.

Egia esan, gaurko teknologia berriein kontaktua errazagoa da. Lehengo eskutitzetik gaurko whatsappera edo bideoz hitz egitera alde handia dago, eta, nahiz eta tartean kilometroak egon, motzagoak sentitzen dira.

Noizbehinka ilobak ere agertzen zaizkit etxean, eta kalera buelta bat ematera irten eta berriro etxeratzean jasotzen ditudan besarkada eta muxuek beste mundu batera eramaten naute, eta desiratzen egoten naiz berriro ahalik eta azkarren euren bisita jaso eta euskaraz egiteko.

Ea urtero bueltatxo bat egiten diguzun!!

Camping Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

eguneko menua
daukagu

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

PAUSO
PODOLOGIA KLINIKA

943 01 49 05 - 747 43 48 52
Astillero Kalea 2 behe, Deba

Hango eta hemengo pinua

Aspaldi, Mutrikuko baserritar batekin hizketan nengoela, zerbait esan zidan gugandik hurre zeuden *kaballuak* zirela-eta. Nik, ustezko erdarakada hura erabili gabe, *zaldi* hitza aipatu nuen elkarrizketan. Ez daukat ahazteko eman zidan azalpen argigarria: haiek ez zirela *zaldixak*, emeak zirela, *bihorrak*. Orduantxe ikasi nuen *kaballo* hitza generikoa dela, «hiperonimoa» hizkuntzalarien esanetan.

Ziñoako Pedro Txurruka zenari sail horretako beste bi hitz ikasi nizkion: *zumakixa* eta *piñukixa*. Lehenengoak «Salix» generoko zuhaitzak (zumeak) izendatzen ditu; bigarrena, berriz, «konifero» hitzaren parekoa da, eta pinuak, izeiak, zipresak eta estilokoak hartzen ditu. Dena dela, gaur egun, mutrikuar gehienek *piñua* hitza darabilte lehengo zaharrek *piñukixa* (< pinu+ki) esaten zutena izendatzeko. Gauzak horrela, *piñu* hitzak bi esanahi dauzka: (1) pinua eta (2) koniferoa.

Pinu asko dagoen tokiari Mutrikun *piñarixa* (baserialdean) eta *piñoteixa* (herrigunean) esaten zaio.

Aspaldiko pinuak

1634. urtean Mutrikuko udaletxea konpondu zuten: erreteila egiteaz gain teilatu-gailurra eta bestelakoak ere berritu zituzten. Lan horietan pinu-egurra erabili zuten, baina ez edonongo pinuena, herrian hazitako pinu batena baizik!!!

Hamabi gizonek Madalena auzoan zegoen pinu handi bat jo eta zerratzeko lana hartu zuten, launa erreal jaso zuten, *por cortar y asserrar del pino grande de la huerta de la Madalena*. Sei ohol egin zituzten, eta udaletxeraino garraiatzeko lana hartu zutenei 9 erreal ordaindu zizkieten, *el día que se acarrearón las tablas del dicho pino que eran seys, desde la huerta de la Madalena a la casa del concejo que se gastaron con los acarreadores*. Kontuan har dezagun Beheko plazan zegoela orduan udaletxea.

1794an Pedro Lekuonak, Lete baserriko (Olatz) erreterroak, adierazi zuen aurreko lau urteetan zenbait hobekuntza egin zirela baserrian. Horietako batek eman digu atentzioa: Santiago Blandinek, baserriaren jabeak, aurretik landu gabeko lursail batzuk luberritu zituen bertan pinu mintegi bat jartzeko, *rozaduras de porciones de terrenos incultos de las que parte ocupó dicho Blandin con un vivero de pinos, algunos manzanos...*

1912ko zemendiaren 10ean Mutrikuko Udalak 132 zuhaitz eskatu zizkion Aldundiari, horietako 100 pinuak, *se haga el pedido de árboles a la Excma. Comisión provincial, consistente en un chopo y 31 plátanos, mas 100 pinos*. Pentsatzekoa da herri-lurretan aldatzeko izango zirela.

1928. urterako Arno aldean bazeuden pinuak: *en Arno abundan las encinas, madroños y espinos y castaños, además de acacias, robles, pinos, álamos y cerezos*.

Pinua, material erabilgarria

Artxiboek erakusten dutenez, arotzek, beste egur batzuekin batera, pinu-egurra ere erabiltzen zuten. Gehienak, dena dela, kanpotik ekarritakoak izango ziren. 1771. urtean, esaterako, Frantziatik ekartzen zen: *en este puerto solo entran del reyno de Francia trigo, aba, sal, tablas de pino, brea, alquitran...*

1584. urtean orain Beheko plaza dagoen tokian egon zan herriko eliza. Bertako korua berritzeko lanetan pinu-egurra erabili zuten, *20 tablas de pino e un çient de clabos*.

1847an udalak Barrenkaletik Sabanikarako kalea egiteko obretan Udalak kalteak eragin zituen Zuazola izeneko etxean. Etxeko atea egiteko pinu-oholak eman zizkieten, *cinco tablas de pino para la puerta principal de dicha casa*.

Hurrengo urtean, 1848an, Udalak pinu pieza bat erosi zien ondarroar batzuei 320 erreale truke, *la pieza de pino de Olanda comprada a una Lancha de Ondarroa*. Udaletxeko jarlekuak egiteko erabili zuten pinu egur hura, *para bancos de asiento de la sala concejil mayor*. Plazaraino eramateak 12 errealeko kostua eduki zuen; zerratzeak, berriz, 69 errealekoa.

Itxura denez, sasoi hartan, udaletxea konpontzeko-eta, ez zuten edozein egur erabiltzen, kalitatezkoak aukeratzen zituzten. 1851n, adibidez, 180 erreal gastatu ziren egurretan: 60 erreal

Pinu beltza

kaobazko ohol batengatik, *por un tablón de caoba para la silla o asiento de la presidencia de la sala principal de la casa consistorial mayor*; eta 120 erreal pinu-egurrezko oholengatik, *ocho tablonos de pino de Olanda para los bancos de asiento de la misma sala*. Bi udaletxe zeuden orduan Mutrikun, txikia, Beheko plazan, eta handia, gaur egungoa, Txurruka plazan (Arriturriaga).

1914ko otsailaren 14an Beheko Plazako aterpeko teilatu-hodien konponketaren errematea egin zen, *arreglo de los canales del tejado del tinglado de la Plaza Alhameda*. Francisco Urain debarrak obra egiteko, beste material batzuekin batera, bi pinu klase erabili zituen: *tabla de pino norte de frente cepillada y pintada con dos baños; tabla pino cabrete para pesebre central*.

Pinuki klaseak

Ez da erraza izaten dokumentazioan aipatzen diren pinuak zein espezieetakoak ziren jakitea. Izen arruntek sarritan ez digute argi askorik ematen. Mutrikuko baserritarrei eta arotzei entzundako espezie nagusiak ekarriko ditugu hona.

Pinu gorria. Hiru izen batu ditugu Mutrikun: *piñu gorrixa*, *bertako piñua* eta *piñu silbestria*. Zientzia-izena: *Pinus sylvestris*. Intsinisa baino gutxiago hazten da. Esan digutenez haxe da Mutrikuko pinurik zaharrena. Gaztela herrietan-eta hemen baino ugariagoa da. Materialetarako erabili izan da, altzariak-eta egiteko. Egur gorrikkara dauka, alertze-egurraren antzekoa.

Intsinisa. Mutrikun *insinisa* edo *piñu beltza*. Zientzia-izena: *Pinus radiata*. Pinu hau da ugariena gure artean.

Itsas pinua. Mutrikun *piñu maritimua* esaten zaio. Zientzia-izena: *Pinus pinaster*. Intsinisa baino gutxiago hazten da, eta bera baino apur bat makalagoa da. Banda marroiaren gaitzak intsinisari baino gutxiago erasan dio.

Norteko piñua. Kanpotik ekarri izan da egur hau. Kolore zuria dauka, eta gozoa da lanerako. Dentsitate handiko egurra da, garbia, adabegi gutxikoa. Ontzi txikien entablazioa egiteko erabili da. Lehorreko arotzek ere erabili izan dute, atekak, markoak, janbak, zokaloak eta abar egiteko. Sikuan asko balio du; busti-

rako, berriz, ez da egokia.

Puntabera. Bi izen batu ditugu gure herrian: *puntaberia* (<punta+behera), Mijoan eta Olaberrietan, eta *lauzurienia*, Olatzen. Punta okertuta izaten du, hortik lehenengo izen hori. Zientzia-izena: *Chamaecyparis lawsoniana*. Euskara batuan «Lawson altzifrea» izendatu ohi da, eta gaztelaniaz «ciprés de Lawson». Ez ei da ona materialerako; dena dela, teilatuak egiteko ona dela entzun dugu. Mutrikun, behinik behin, ez da landatu saltzeko; beste zuhaitzen aldean ezberdina denez, hesietan jarri izan da, mugak bereizteko.

Izeia. *Abetua* edo *piñu-abetua* esaten zaio gure herrian. Izei mota bat baino gehiago dago. Ez da aspaldikoa Mutrikun. Izei klase handi bat: *douglasa* (Douglas-izeia, *Pseudotsuga menziesii*).

Alertzia. Pinukitzat jotzen den arren udazkenean orriak galtzen ditu. Itxura denez, kostaldean ez da ondo hazten, eta altuera batetik aurrera hobeto moldatzen da. Urte asko behar ditu hazteko. Oso egur gogorra dauka. Zientzia-izena: *Larix decidua*.

Pinuak Mutrikun

Ahoz ahoko tradizioetik jasotako datuak ekarri ditugu, erositako prezioan. Ziñoaetxeberri baserriko Higinio Aranberri (1892) izan ei zen lehenengoetakoa Mutrikun *piñu-landariak* sartzen.

Pinu-landareak ateratzeko, lehenengo eta behin *piñu-koskorrak* edo pinaburuak batzen ziren. Batzuek labako suaren ondorengo berotasuna aprobetxatzen zuten, pinaburuak berotu eta *piñu-hazixak* (pinaziak) errazago ateratzeko. Beste batzuek, aldiz, labea erabili gabe, eguzkitan jartzen zituzten pinu-koskorrak, *euzkitxan laga sikatzen, eta jalkitzen danian hazixa batu*.

Ondoren, pinazi haiek mintegian ereiten ziren. Otea egondako lurra, *ota-lurra*, ei zen pinuen mintegia jartzeko tokirik egokiena. Otea kendutakoan, lurra goldatu, gozatu eta hazia botatzen zen. Mintegiak inguruan arkazia-egurrez egindako itxitura edo hesia izaten zuen, animalietatik babesteko. Batzuek sail dezenteak prestatzen zituzten. Udaberrian botatzen zen hazia; aurrerago, uda guztian eskuz kendu behar izaten zen bertako bedarra, ez zegoen-eta aitzurra erabiltzerik. Normalean urtebeteko pinu-landareak behar izaten ziren, udaberrian erein eta neguan atera. Baziren, baina, urtebetera pinu-landareak beste norabait aldatzen zituztenak, hurrengo urterako indartsuago

egon zitezen. *Birraldau* esaten zioten aldaketa horri.

Mintegiak eginda pinu-landareak ateratzen ibilitakoen berri eman digute: Berrosasi, Mizkiabekoa, Apategi, Zabaleko Asentsio Ansorregi (1926-2023), Modesto Juaristi “Txintxirri” (1905-1992)... Sasoi batean zientoka saltzen ziren pinu-landareak: bi ziento, bost ziento, hamar ziento...

Erabilera asko izan du pinuak. Ikus ditzagun batzuk.

Pinu-egurra aspalditik erabili da etxeetako zoruak egiteko. 1825ean herriko hiltegian (*casa carniceria*) pinuzko zorua jarri zuten: *12 tablas de pino; un ciento de clavos de ensolar el suelo*. 1846ko tasazio bati esker jakin dugu Montalibet jauregiko zorua ere halakoxea zela: *91 estados cuadrados de suelos de pino de Olanda muy hermosos*. XX. mendean etxeetako zoruan pinua eta eukaliptoa jartzen ziren. Baina pinuari tratamenduren bat eman ezean erraz jotzen zion pipiak. Aurrerago, Gineako egurrak, *elondo* batez ere, hasi ziren erabiltzen.

Eraikuntzan ere hainbat elementu egiteko erabili da pinua: teilatuetakoa *lakak*, zoruko tarima azpiko *arrastelak*, igeltseroen erregelak eta *maistrak* (gidak), sabai edo suelorrasoko listoiak... Listoi horiek Manuel Imaz “Noxki”k egiten zituen eta txortetan saldu. Ontzioletako arotzek ere, tarteka, pinua erabiltzen zuten. Adibidez, ontzi txikietako entablazioa egiteko eta kontrakarela egiteko pinu gorria erabiltzen zuten.

Manuel Imazen zerrategian arrain-kaxak ere egiten zituzten; gehienak Ondarroako arrasteroei saltzen zizkieten. Isidro Iparragirre “Makinistiarra”k ere egiten zituen arrain-kaxak.

Pinu beltza eta itsas pinua batez ere paper-fabriketara saldu izan da. Baserritarrak neguan, lan gutxiago zegoenean, apeak prestatzen zituzten. Horretarako, trontza eta trontza oker txikia erabiltzen zituzten; lehenengoarekin ipurditik ebaki eta trontza txikiarekin zatiak egin, *kortiau*.

Sutarako ez da egur ona pinua, izan ere, haltza eta makala bezala, agudoegi erretzen da, papera bezala. Gainera, erretxina duenez, ke iluna botatzen du eta ke horrek belztu egiten ditu hormak. Pinu-koskorrak, berriz, primerakoak ziren. Horrez gain, mutrikuar bat baino gehiago ibili izan da zerrategietan sutarako *ozpalak* (ezpalak) eta *egur-sobrantiak* eskatzen.

Ganaduen azpiak egiteko, garoarekin batera, pinudietako pinu-orria edo *piñu-aukia* batzen zen inaurkintzat. Kale-baserritar batzuk Maixa aldeko pinudietara joaten ziren txerrientzako pinu-orriak batzera.

Batzuek pinu-orriak botatzen zituzten belarrik ez hazteko baratza hegaletan eta lore ondoetan.

Bizileku bitxia

Piñarixetako perretxikoa oso ezaguna da: esnegorria (*Lactarius deliciosus*); Mutrikun: *robelloia* edo *ziza gorrixa*. Horrez gain, *gamuzak* (*Hydnum repandum*) eta ondo jakin batzuk ere topatu daitezke bertan.

Eta animaliak? Kardantxiloa edo *guardantxolua* intsinis gazteetan ibiltzen da; zaharretan, berriz, mikak, beleak eta zape-latzak. Pasoko usoek gordelekutzat erabiltzen dituzte pinudiak. Katamixarrak, jakina, pinua nahi izaten du, pinaziak jaten ditu-eta. Azkonarra ere ikusi daiteke pinudietan, pinuak jo eta hiru-lau urtera *pinu-ipurdixak* usteltzen direnean han azaltzen diren harrak jaten. Mendiko saguak ere ez dira falta pinudietan.

Baina, bada pinudietan ikusi daitekeen mamorro ezagun bat: *piñu-kokua* (*Thaumatococcus pityocampa*). Gaueko *kalaputxi* baten harra da.

Erraz moldatzen da pinua ia edonon hazteko, baina, beste zuhaitz espezieen moduan, baditu bere lehentasunak. Aukeran, lur beltzean hazten da ondoen. Jakina! Pinuak eguzki-begia edo egutera baino, nahiago du laiotza edo kontrasola. Freskura gus-tatzen zaionez sakonetan zuhaitzak luzeago hazten dira; mendi-bizkarretan, berriz, motzago.

Josu Larrañaga Arrieta

Puntabera.

«Mutrikuren aldeko ekimen handia aurkitu dut gazteen partetik»

Imanol Oiartzabal Mutrikun irakasle moduan aritu den gazte zumaia da. Psikologia eta filosofian aditua, irakasgai hauek gure gazteengan duten garrantzia aldarrikatzea ezinbestekotzat jotzen du. Mutrikuko nerabeen euskara mailaz eta horien zintzotasunaz harrituta gelditu da.

Aurkeztuiguzu zeure burua, zaletasun, adina eta bizilekua aipatuz.

Imanol Oiartzabal naiz, 32 urte bete berri ditut eta zumaia naiz. Zaletasun ugari ditut, baina hauetatik kirola, musika eta irakurketa nabarmenduko nituzke.

Azalduiguzu zein ikasketa egin zenituen eta zerk ekarri zintuen Mutrikura.

Batxilergoa amaitzean Filosofiako gradua ikasten hasi nintzen. Gaztetan oso ikasle fina izan ez arren Filosofia eta Historiako ikasgaiak oso gustuko nituen. Hasieran, beldur apur bat izan nuen baina berehala ikusi nuen hura zela nire lekua. Gradua amaitzean Euskal Herriko Unibertsitateak eta UNAM unibertsitate mexikarrak elkar lanean zuten ikerkuntzako masterra egin nuen, eta horren ondoren irakaskuntzako masterra ere bai. Hiru urtetan institutu desberdinetan ibili ondoren, Mutrikuko institutua esleitu zidaten, nire lehen aukeretakoa zelako. Nire herriarekiko gertutasunak eta antzekotasunak egin zidan Mutriku lantoki bezala aukeratzea.

Zeintzuk izan ziren zure lehenengo sentimenduak Mutrikura iristean? Ezagutzen zenuen herria?

Egia esan, Mutrikuko herria ezagutzen nuen lehenagotik. Gazteagotan urtero etortzen ginen bai futbol partidak jokatzera bai herriko festetara ere. Bertako herritarrak, aldiz, ez nituen hainbeste ezagutzen, bakarren bat akaso. Institutuan egon naizen urteetan horretarako aukera izan dut eta hasieran nituen sentsazioak berretsi ditut. Jende oso jatorra eta atsegina topatu dut bertan, plazerra izan da mutrikuarrak gertutasunetik ezagutzea.

Mutrikuko Institutura sartu zinen eta bertan hiru urte igaro zenituen. Mutrikuarrok hobeto jakiteko, nola funtzionatzen du Institutuak eta zer nabarmenduko zenuke?

Mutrikuko Institutuaz zerbait nabarmendu beharko banu bere tamaina da. Herri txikia izanik institutuak ere tamaina egokia du irakasle lan modu eraginkorrean garatzeko. Institutu handietan oso zaila da ikasle zein irakasle guztiak ongi ezagutzea eta orokorrean zuzendaritzak hartu-eman gutxi izaten du irakasleekin. Mutrikun egon naizen urteetan bi zuzendaritza talde desberdin ikusi ditut eta egon naizen beste institutuekin alderatuz, lan-talde hauek ikasle zein lankideetatik oso gertu egon dira beti. Ikasle zarenean ez zara gauza horietaz konturatzen, baina irakasle lanean zaudenean ikasleen garapen egokirako lan-talde hauek duten garrantziaz ohartzen zara.

Zeintzuk dinamika ezberdin egin dituzue urte hauetan Institutuan gure herriko ikasleekin? Zein ikasketa-bide ari da hartzen hezkuntza?

Mutrikuko institutuan dinamika desberdinak aurrera eramaten ikusi ditut. Orokorrean, indar handia jartzen da heziketa eta espazio partekide eta segurua bermatzeko asmotan. Lanketa handia eskaintzen zaio irakasle batzuen partetik horri. Hala ere, gizartea aldatzen doan heinean arazo berriak datozkigu hezkuntza sistemara ere, gizartearen eraldatzaile izan gaitezkeen moduan honen ispilu ere baikara. Azken urteetan eta hurrengo urteetarako erronka nagusia sare sozial, mugikor zein gailu elektronikoen erabilera egokiaren lanketan egongo dela uste dut. Instrumentu hauek, gauza batzuetarako erabilgarriak izan arren, ezin ditugu kritikotasun eta zentzu gabe erabili, ikasleen gaitasunetan eragin nabarmena izaten ari baitira.

Psikologia eta filosofia bezalako ikasgaiak landu dituzu Mutrikuko gazteekin. Zer garrantzia dute horrelako materiak herri hobeago baten bilakuntzan?

Betiko arazoa da nik irakasten ditudan ikasgaien «erabilgarritasuna» justifikatzea. «Zertarako balio du filosofiak?» galdetzen dizute ikasle zein guraso askok. Hori hezkuntza lan merkatutako ezagutza iturri moduan soilik ikusten dutelako gertatzen da. Lanerako balio ez badizu, etekinik aterako ez badiozu... zertarako ikasi zerbait, ezta? Filosofia bere baitan da erabilgarria. Berdin dio zein arotan bizi zaren, nolakoa den lan merkatua momentu horretan, zein korrante politiko nagusitzen den... Ikasgai hauek gizakiaren eta historiaren zentzua ulertzen laguntzen digute. Nondik gatoz?, zergatik ditugu jokabide batzuk?, zeintzuk dira gizakiaren historian izan ditugun zalantza nagusiak?... Mundua ongi ulertzeko bete beharreko puzzlearen zati bakoitza ongi kokatzen laguntzen diguten ikasgaiak dira. Erabilgarriak dira bere baitan, pertsona ororen gaitasunak areagotzen baitituzte. Gure herria eraldatzen doa beste guztiak bezala eta eraldaketa horiek eztabaida etikoz beterik datoz. Zein norabidetan joan behar dugun ongi aukeratu nahi badugu, gaitasun hauek lantzea beste ikasgaietako gaitasunak lantzea bezain garrantzitsua da, edo are garrantzitsuagoa.

Nolakoa da euskararen erabilera gure nerabeen artean? Mutrikuarra ulertzeko zailtasunak izan al zenituen hasieran?

Mutriku herri euskalduna da. Euskararen erabilera handia da beste leku batzuekin alderatuz. Mutrikuarra ulertzeko ez dut zailtasun handirik izan. Badakigu euskara asko aldatzen dela kilometro gutxitan, eta are gehiago kostako herrietan. Zumaia, Mutriku, Ondarru,... bakoitzak bere ezaugarri propioak ditu euskararen aldetik, baina, oro har, ez dut ulertzeko zailtasunik izan. Espresio batzuk hasieran arrotzagoak ziren baina berehala egin nintzen hauetara. Hala ere, euskararen erabileran indarrak jartzen jarraitu behar dugu honen erabileran beherakada doa eta. Gero eta jende gehiagok daki euskaraz,

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

baina gero eta gutxiago erabiltzen da.

Zer iritzi duzu aurkitu dituzun gazteen inguruan? Herria esku onetan dagoela esango zenuke?

Orokorrean ikasle oso jatorrak izan ditudala uste dut. Beti izaten dituzu gorabehera eta tentsio uneak baina ahalik eta ondoren kudeatzen saiatu behar gara. Bizitzako etapa bakoitzak berea du eta nerabezeroan adin konplikatuan daude eta norberak ere adin horietan nolakoa zen gogoratu behar du. Ez dakit etorkizunak zer ekarriko duen eta zein erabaki hartu beharko dituzten etorkizuneko belau-naldiek, baina Mutrikun, herriarekiko atxikimendu eta honen aldeko ekimen handia aurkitu dut gazteen partetik. Eta horrek, nolabait, esperantza eta poza ematen dit.

Zein da zure oroitzapen onena Mutrikuren inguruan?

Zaila da oroitzapen bakarra aukeratzea, asko gordetzen baititut gogoan: Pirinioetara irteera, Mallorkara ikasbidaia... Momentu on asko igaro ditut Mutrikuko ikasleekin. Denbora bat joanda ikasle izandakoekin gurutzatu eta bakoitzaren gorabeheraz hitz egiteko konfiantza da eramaten dudana opari onena.

Araitzeko, itxuraz ez duzu jarraituko Mutrikun irakasten hurrengo urteetan. Zein ikasketa eramaten duzu zuretzat, eta etorkizunean itzultzeko itxaropenik al duzu?

Halaxe da, hiru urte igaro ondoren lekuz aldatzea suertatu zait. Mutrikun igaro ditudan urteak irakasle bezala garatu eta hobetzeko oso erabilgarriak izan zaizkit eta leku bakoitzak bere gauza on eta txarrak dituen arren, badakit hemen igarotako urteak oso urte onak izan direla niretzat. Egia esan, ez dakit bizitzak nondik nora eramango nauen, baina Mutrikuko Institutura itzultzea beti izango da buruan edukiko ditudan aukeretako bat.

Imanol Oiartzabal

Eneko Erraiz

RECYSMART PROIEKTUA UZTAILEKO eta ABUZTUKO EMAITZAK

Mutrikuko Udalak eta Debabarrenako Mankomunitateak lan-kidetzen ezarritako proiektuak honako datuak utzi dizkigu uztailean: 93 erabiltzailek guztira 4.083 ontzi arin birziklatu dituzte, hau da, 93 kilogramo. Ondorioz, 554 litro ur eta 166 kilogramo CO² aurreztu dira, zortzi zehaztutako xurgatzen dutenaren baliokidea.

Puntuazioari dagokionez, guztira 45 erabiltzaile sartu dira zozketan. Honela, saridunak 48 punturekin Begoña Beristain eta 161 punturekin Maya Rodriguez izan dira. Saridun bakoitzari Mutrikuko produktuz osatutako saski bana egokitu zaio.

Abuztuko datuei erreparatuz gero, berriz, 71 erabiltzailek guztira 3.479 ontzi arin birziklatu dituzte, alegia, 76 kilogramo, zazpi zehaztutako xurgatzen dituzten 460 litro ur eta 138 kilogramo CO² aurreztu dira.

Puntuazioari dagokionez, 42 erabiltzaile sartu dira zozketan. Saridunak, Maria Isabel da Rosa 157 punturekin, Ainara Burgaña 138 punturekin, Arrate Arrizabalaga 112 punturekin, Gurutzne Osa 46 punturekin eta Ezkide Agirrebengoa 37 punturekin. Saridun bakoitzari Bertan Merkataria Elkartearen establezimenduetan gastatzeko 20€ko bono bana egokitu zaio. Zorionak irabazle guztioi eta eskerrik asko parte hartzeagatik!

Aipatutako proiektu pilotua martxan jarri zenetik 4 hilabete pasa dira jada. Denbora honetan, birziklatutako ontzi arinen kantitateak zein erabiltzaile kopuruak ere behera egin du. Arrazoiak ezberdinak izan daitezke. Baliteke udarako oporren erlaxazioaren islada izatea. Izan ere, jakina da udako oporretan plastikozko ontzien erabilerak nabarmen gora egiten duela, baina, paradoxikoki, birziklatze tasak behera egin du. Ezin da ziurtasunez jakin beherakadaren arrazoiak, baina argi dago ingurumenarekiko dugun konpromisoak ezin duela oporrik hartu. Hori esanda, beraz, zain dezagun natura guztiok geure aletxoak gehituz. Ikasturte berriarekin jarrai dezagun ohitura jasagarriak hartzen, kontsumoa murriztuz, berrerrabiliz eta birziklatuz.

ELGOIBAR - DEBA

optika audio

RPS 183/12

DEBA, Ostolaza 7 - Tel. 943 19 21 92

ELGOIBAR, San Frantzisko 21 - Tel. 943740359

ETXE BAT, BI ARIMA

Askotarikoak ditu gure herriak eder, erakargarri eta berezi egiten duten ezaugarriak. Horien artean nabarmendu beharra dugu, nahitaez, zortziehun urtetik gorako bere historia luzean gure arbasoek emeki-emeki eraikitzen joandako ondare bikaina: gaur alde zaharra duguna, alegia. Zer dakigu, ordea, gure kaleak eratzen dituzten eta etengabe xuxurlan mintzo zaizkigun etxeez? Lantxo honen ondotik etorriko diren beste batzuen eskutik, ibilaldi batera gonbidatu nahi zaituztet gure parte zaharreko kaleetan zehar. Kale zahar horiek egituratzen dituzten etxeen izen eta izanetara gerturatzeko parada izan nahi luke; beste begirada batez ezagutzen joateko abagune, beraz.

Abia gaitezen, hortaz, Zubiaga plazatxora, ahateen iturri ondora.

Lehenago, ziur asko, beste batzuen bizitoki izango zen arren, San Joan Gorocicak jartzen gaitu etxe horren historian aztarna-bidean lehen aldiz. Ondarroako Gorozika auzoko Gorocica-Barrenechea oinetxeko lehen seme zen Antonio Gorocica gazteak Maria Pagoaga izeneko neskatxa mutrikuarrarekin ezkontza aurretiko harremanak izan zituen. Horien ondorioz, semea jaio zen 1621ean, San Joan Gorocica izenekoa. Maila sozial ezberdinekoak izanik, ez ziren ezkondu, ez baitzeuden nahitaez ezkontzera behartuta. Antoniok, nolanahi ere, bere legezko aitasuna aitortu zion lehen egunetik. Gaztaroa amaren zain-tzapean eman zuen, eta 1647an Magdalena Aguirrebaraicua-rekin ezkondu. Hortik abiatu zen Mutrikuko Gorocica familiarren sorrera. Izan zituzten lau seme-alabetatik lehensemea zen Miguelek, aitonaren urratsak jarraituz herriko agintarien artean lekua izan zezan, kaparetasuna eskatu zuen, eta baita eskuratu ere. Miguel, lehensemeei zegokien legez, etxea eta hari atxikitako ondasunak berenganatuta, Mutrikuko Ibarra sendiko Mariarekin ezkondu zen. Ondorengorik izan ez zuten, 1703an senarra hil zitzaionean Maria zuzeneko oinordekorik gabe geratu, eta hura hiltzean betirako eten zen belaunaldietan gehiegi luzatu ez zen Gorocica sendiaren adarra.

Baina etxeaz ari garela, zein eraikinez ari gara? Maria Ibarra-ren ahizpa Catalinak 1725ean egindako testamentuak ematen digu argi, kokapenaz ez ezik, baita izenaz ere, “diot Zubiagako ateen sarreran dagoen Gorocicacoa izeneko etxearen eta hari dagozkion ondasun guztien jabetza dudala, hilda dagoen nire ahizpa Maria Ibarra oinordetzan eman zizkidanak”. Catalina alargunduta zegoen, eta bost seme-alaba izanagatik, “gaur egun Indietako Erreinueta bizi den” Juan Bautista Pagoaga zen bizi zuen bakarra, eta urrunegi, inondik ere, sendiko ondasunak kudea zitzaizkion. Agiri berean jakinarazten du, halaber, Juan Areizagari zendu zitzaion Maria izeneko emaztea bere alaba zela. Gauzak horrela, beraz, amonak erabaki zuen ahizparengandik jasotako Gorocicacoa etxea eta zegozkion ondasunak Mª Magdalena Areizaga bilobari oinordetzan ematea. Han jarri zen bizitzen Areizaga familia osoa aitarekin batera. Mª Magdalena Areizaga Ignacio Jauregui mutrikuarrarekin 1726an ezkondu abiatu zuten gerora Areizagacoa izenez ezagutuko zen familia etxea. Nahiko zuket baina bizi-ibilbide laburragoa izan zuen Gorocicatarren izaeraz blaitutako etxeak; hala, Areizagatarren bizimoduari zabaldu zizkion ateak. Ordutik aurrera, Areizagacoa izenez berrizendatu zuten, eta hala iraun zuen familiak bizitzen jarraitu zuen artean.

Etxearen bilakaeraz gehiago jakin dezagun, oso lagungarri zaigu,

Gorozika-Areizaga etxea.

*Mutriku inguratzen zuen
harresiak bost ate zituen;
bi, Zubiagako kantoian.*

bankurik ezean, herritarrek diru iturri bila ahalmen ekonomiko-dun edota ongintzako elkarteren batengana joz ematen dizkiguten berriak. Hala, beraz, 1737ko hipoteka batetik dakigu, esaterako, Areizaga-Jauregitarrek "... haien etxeak hipotekatu dituzte. Alde batean, Peñafloidako kondearen etxeak ditu, eta, bestean, Zubiagako atearen horma...". 1758ko beste batek, berriz, zera diosku: "... Haren segurtasunerako Mª Magdalena Areizagaren ondasunetatik hipotekatu dituzte haren bizitoki diren etxeak, Barrencale aldeko atearen ondoan eta barru aldetik daudenak...". Aipatzekoa da, orobat, edozertarako senarraren baimena behar izaten zen garai haietan, emakumeek nola eusten zioten nola beren jabegoei hala negozioren bati ekiteari.

Mª Magdalenak eta senarrak, azken horrek zuen arreba ezkon-gabeari babes handiagoa eman nahian, haiekin bizitzera eraman zuten Areizagacoa etxera 1755 urte inguruan. Haiek, ordea, zaintzan hartutako arreba baino lehenago hil zirenez, ordurako Antonio Xavier Ituarterekin ezkondu eta etxearen ardura zuen Ana Mª Jauregui haren ilobak jarraitu zuen izebaren artatzeaz arduratzen. Horren trukean, "eman didan maitasunagatik eta egindako mesede handiagatik" iloba izendatu zuen bere ondasunen oinordeko. Hala, izebaren jabetzako Tranpa kaleko etxeak nahiz Isasi Beheko baserriak Anak eta senarrak zituzten ondasunak gizendu zituzten. 1767ko beste mailegu agiri baten bidez dakigu arrantza txalupa baten jabe zirela, eta, ondorioz, Mutriku horren garrantzi handia zuen arrantzaleen kofradian ere ardurak izan zituztela. Izandako bi seme-alabetatik, Francisco Aranzamendirekin ezkondu zen amonaren izen bereko alaba geratu zen oinetxearen jabetzarekin.

Franciscok eta Mª Magdalenak izandako sendia zabaleko bi alaba nagusienak, Josephak eta Manuelak, gidatu zituzten haien ostean jatorrizko etxearen eta hari atxikitako jabetzen lema. Alaba nagusia bizi zen ezkondu Areizagacoean, eta hura arduratu zen alargun geratu zen aitaz azkenera arte. Manuela, berriz, itsasontzien eraikuntzan izen handia zuen Usurbilgo Mutiozabal familiako Pedrokekin ezkondu zen Mutrikura. Etxeak bizi izan zituen estualdiak ere. Josephak 1839an, esaterako, zor baten bermerako etxea saldu zuen sei urteren ostean berreskuratzeko konpromisoarekin. Haren ahizpa Manuela Aranzamendik eta senarrak erdietsi zuten 1845ean, zorra kitatuta, etxea berriro jatorrizko ondasunen artera biltzea. Mutiozabalek, bere anaien antzera, ondoen ezagutzen zuen esparrura bideratu zituen bere eginahal guztiak, ontzigintzara, alegia. Gurasoen ondotik, familiaren seigarren belaunaldia osatzen zuen Josepha Ignacia Mutiozabalek eman zion jarraipena, XIX. mende erdialdera Juan Ignacio Azpiazurekin ezkondu, Zubiagako atearen ondoan zirauen Areizagacoei.

Agirietan aipatzen denez, etxe horrek hegoaldeko Zubiagako atea zuen, hain zuzen, ondoan. Hori horrela, gogora dezagun Mutriku mendeetan bost ate zituen harresi batez inguratuta

Gipuzkoako eta Mutrikuko armarrak

egon zela; nagusia gaurko Txurruka plazaren sarreran zegoen, Samikollako hasieran bestea, gaurko Arkugainen ondoan hirugarrena, eta Azkiagako aldapan eta Zubiagako kantoian azken biak, Areizaga etxearen hegoaldera ematen duen hormaren ondoan, beraz. Garai bakoitzeko beharrak edota beharrik ezak eraginda eraisten joan ziren pixkana. Badakigu, haatik, 1828 inguruan, esaterako, udalak Zubiagako atea eraitsi egin zuela herria irekitasuna eta arnasa hartzen joan zedin laguntzeko. Bidenabar, Aitor Gonzalez Gato Euskal Herriko harresien ikerlariak «Murallas de Gipuzkoa» liburuan dioenez, litekeena da Barrencale eta Sabanika artean geratzen den azken etxearen horman itsatsita ageri diren Mutrikuko nahiz Gipuzkoako hare harrizko armarrak Zubiagako atean itsatsita egon zirenak izatea hura eraitsi aurretik. Eraisketa horren ostean, han geratutako orubean, berriz, gaur egun ere zutik dirauen etxea eraiki zuen Jose Mª Galarragak geroago.

Areizagacoa etxearen ibilbiderari jarraituz, XIX. mendearen bigarren erdian familia berak jarraitzen zuen bizitzen Juan Ignacioren Vicente semearen eskutik. XIX. mendearen hondarrean jaiotako zortzigarren belaunaldia osatzen zuen Felixek eten zuen betirako Areizagacoei bizi izandako ibilbide oparoa. XX. mendearen lehen laurdenean ezkondu, etxeari jarraipena ematekoa zenak, ordea, alaba zaharrena jaio eta gutxira, aldi luzez oinetxe izandakoa betirako utzi zuten. Erosotasun handiagoa izateko asmoz, handik hurbil kokatutako beste etxe batera aldatzea erabaki zuten. Han eten zen, azkeneko, sendiaren berrehun urteko etenik gabeko bizi-ibilbide luze bezain oparoa.

Gerora, Candido Urkiza eta Salbadora Alberdiren sendia, Elezgarai-Ituartetarrak eta Goimendi-Mendizabaltarrak ezagutu ditu bizilaguntzat etxeak urteetan. Gaur, alabaina, Urkizatarren bigarren belaunaldia, Patxi Elezgarai eta Lurdes Urkiza senar-emazteak, baino ez da bizi bertan.

....ZORIONAGURRAK....

NAIANE eta AUGUSTO

Abuztuan zuen urtebetetzia izan dalako...
Mila zorion etxeko denon partez, bereziki
Aner, Adei, Danel, Ibai, Enaitz eta Eberren partez.

AIARA

Zorionak Aiara!!!
Segi gure bizitzak
dantzan jartzen!
Askoko asko matxe
zaitxugu.

ELENA

Zorionak tia!
Munduko onena zea!
Matxo haundi asko!
Maitxe-maitxe !

EKHI

Segi urteak doinu
alaiez betetzen.
Zorionak eta muxu
erraldoi bat etxekoen
partez!

MAIALEN

Urriaren 5ean 5 urte
beteko dituzunez,
Zorionak etxeko danon
partez! Denon muxuak
zurretat!

ANER

Zorionak Zuri!!!
Irailan 25ean 13 urte!
Mila zorion etxeko
denon partez muxuss
bereziki Danel, Adei,
Naiane, Enaitz eta Eber
Aupa txapeldun!

NAIANE

Zorionak Zuri!!!
Abuztuan 1ean 2 urte!
Milaka zorion zurretat
danon partez, bereziki
Adei, Aner, Danel, Ibai,
Enaitz eta Eberren
partez!

PEIO

Abuztuan izan zen gure
ziklistian urtebetetzia
eta Zorionak Aitona
amona, guraso ta
etxeko guztien partez,
batez ere arreba Alizen
partez!

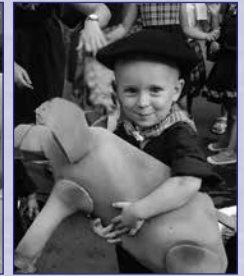
OIER

Zorionak Oier! Galbaixo
egunian urte bi!
Eskerrik asko hainbeste
erakustearren!
Segi bizi-bizi!
Besarkada estu bat
etxeko danon partez!

GARI

San Antolin egunez
Hiru urte haundi
Jaso ditxuzu hainbat
Muxu ta opari
Jarraitxu jolasian
Dantzan ta kantari
Etxeko danon partez
Zorionak Gari!!!

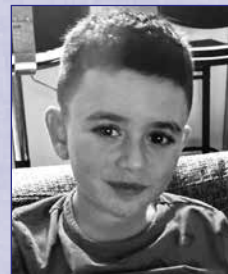
EKHI

Zorionak Ekhi!
Dauaneko eman diozu
euzkixai 3 buelta. Ez
galdu irribarre eder
hori. Matxo haundi bat
etxekeun partez.

EKIA

ZORIONAK gure etxeko
txikixai!! 5 urte dauaneko
prexoxa!
Muxu erraldoi bat
famili danan partez!!

LOU

Zoixonak etxeko
printzipiai. 5 urte ya,
segi holakoxe alaixe
ixaten beti. Askoko asko
zatzuau Zoe, aita, ama
eta Airan partez.

BEÑAT

Zorionak txapeldun!
txokolate goxoa baino
olagarroa hobe? Gu
prest zurekin ospatzeko.
Matxo haundi bat
amonak eta etxekeok.

MARIFER

Manhattango
mutrikuarrari Zorionak!
Hurrengoan ere
pozik elkartuko gara
danborrada
jotzen!

ARAIA, OINATZ eta MARA

Zorionak zuen urtebetetzean! egun eder
bat izan. Eta, jarraitu orain arte bezala
neska-
-mutil txintxoak izaten. Ibiriko sendia.

GURUZNE

Zorion on onak opa
dizkizu familiak. Jarraitu
oraintxe bezala bizitzaz
gozatzen. Besarkada eta
matxo haundi bat.
Zain gaude ospatzeko!

BEÑAT eta AIORA

Irailen urteak betetzen
dituzue-eta, zorionak
bikote. Matxo haundi bat
Katxas familikoen aldetik.

GURUZNE

Zorionak munduko
ama onenai, segi
holaixe eta ez aldatu
inoiz! matxe matxe.

LEIRE eta ANDONI

Zorionak senar-emazte berriei!
Bizitza eder eta zoriontsu bat izan dezazuela
elkarren ondoan eta zuen hurbilekoen ondoan.
Hala bedi!

Argazki Zaharrak

Galbaixo egunean, 1989 aldera

Mariana Arrieta eta Nerea Larrinaga,
Galbaixotik herrira goitibeheran jaisten
lehen emakumeak.

Galbaixo egunean, 1991 aldera
Arantxa Bedialauneta, Itziar Egurbide,
Karmele Laka, Belen Suarez, eta Mariana Arrieta.

Argazki zaharrak erakutsi nahi?

>> aldizkaria@kalaputxi.eus

>> whatsapp: 635748393

>> Ansorregi zapata dendan eskura

ANSORREGI
oinetakoak

erdiko kalea 9
mutriku
943 60 33 42
agerretxo@gmail.com

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

IRAILA

Larunbat goizean: (1) Lasuen-Elezgarai; (2) Lon Apraiz

astelehena	asteartea	asteazkena	osteguna	ostirala	larunbata	igandea
23 Lasuen-Ele	24 Lasuen-Ele	25 Lasuen-Ele	26 Lasuen-Ele	27 Lon Apraiz	28 Lon Apraiz	29 Lon Apraiz
30 Burgoa						

URRIA

Larunbat goizean: (1) Lasuen-Elezgarai; (2) Lon Apraiz

	1 Burgoa	2 Burgoa	3 Burgoa	4 Zalduegi	5 Zalduegi (1)	6 Zalduegi
7 Lon Apraiz	8 Lon Apraiz	9 Lon Apraiz	10 Lon Apraiz	11 Lasuen-Ele	12 Lasuen-Ele	13 Lasuen-Ele
14 Zalduegi	15 Zalduegi	16 Zalduegi	17 Zalduegi	18 Burgoa	19 Burgoa (2)	20 Burgoa
21 Lasuen-Ele	22 Lasuen-Ele	23 Lasuen-Ele	24 Lasuen-Ele	25 Lon Apraiz	26 Lon Apraiz	27 Lon Apraiz
28 Burgoa	29 Burgoa	30 Burgoa				

EGUNEKO GUARDIA ZERBITZUA

09:00 - 22:00
Larunbat goizetan 09:30-13:00
Igande goizetan 11:00-13:00

Lasuen-Elezgarai.....626 611 392
Lon Apraiz.....630 055 097
Hiart Burgoa (Deba) 667 338 890
Amaia Zalduegi (Deba)... .669 262 201

GAUEKO GUARDIA ZERBITZUA

22:00 - 09:00
Mikel Lekunberri Alberdi...943 20 42 30
Isasi 31, 20600 Eibar

IRAILA

- 20** · 19:30 Miruaitzen Zesta: Emakumezkoen Elite txapelketa
- 27** · 19:30 Miruaitzen Zesta: Emakumezkoen Elite txapelketa
- 28 · 30** · San Jeronimo auzoko jaiak
- 28** · 16:30 Mutrikuko III. Goitxibehera lasterketa
- 29** · 18:00 Zabel plazan «Molto Barroco» kale antzerkia (Ipar eszena)

URRIA

- 3** · 18:30 Anaiarte Biltokia «Alzheimerraren bizikide izan» hitzaldia
- 8** · 18:30 Zabel Jaime Altuna Ramirezen hitzaldia
- 12** · Beheko plazan eta Goiko plazetan Merkatu txikia eta Lumagorri dastaketa
- 14** · 18:30 Luardo LOTUNE: V. bilera irekia
- 16** · 17:30 Luardo LOTUNE: Gizonak parekidetasunerantz

BISITA GIDATUAK

- Zazpi hondartzak · Mutriku marinela ·
- Olatu planta · Nautilus, Flyscheko fosilak ·
- Arrietakua jauregia ·

Egunak, ordutegiak eta hizkuntza kontsultatzeko:
Turismo bulegoan edo www.geoparkea.eus helbidean

ODOLA EMATEA 2024

urriak 18 eta abenduak 20

17:00etatik 20:30ak arte anbulatorioan

Gipuzkoako Odol Emaileak

aldizkaria@kalaputxi.eus
whatsapp 635748393
urriko aldizkarian
argitaratzeko
urriaren 11rako
bidali zuen mezuak

MENDI-IRTEERAK 2024

Urriak 20

Legate (Aurrera M.T.)

Urriak 27

Gipuzkoako Mendizale Federazioaren
XXXVIII.MENDIZALE HELDUEN IBILDIA
(Burumendi M.T.)

Azaroak 17

Barazar - Saibi - Mañaria (Artibai M.T.)

Abenduak 3

Deba (Burdin Kurutz M.T.)

ZELAIETA JATETKEA
Olatz auzoa · Mutriku · 943604595
zabalik asteburuetan
eta jai egunetan

MUTRIKUKO HAURRESKOLA

Zuen zain izango gara!

*Haurreskola txikia,
familia handia*

Hirigibel, 3
943 60 41 19
mutriku.mutriku@haurreskolak.eus
www.haurreskolak.eus

TXIMAK

ILEAPAINDEGIA

APOSTU BERDEA!

EDERTASUN SEGURUA

Km ZERO

OSAGAI NATURALAK

GARDENTASUNA

IRAUNKORTASUNA

Gu ingurumenarekin
konprometituta gaude,
eta zu?

Eva Ibarrola Urreisti
Jose Mª Altzibar 18, 20830 MUTRIKU
ileapaindegia tximak@gmail.com
Tel. 943 60 30 03